

УДЗЯЧНАЯ ВАРТА Ў ГОНАР ГЕРОЯЎ

Дарагія суайчыннікі!

Сардэчна віншую вас з Днём Перамогі — вялікім і свяшчэнным для кожнага з нас святам.

69 працоўных, гераічных гадоў аддзяляюць нас ад залпаў салютаў 45-га года. Але тая вясна застаецца вечным сімвалам бяспрыкладнага подзвігу нашых прадзедаў, дзядоў і бацькоў.

Вялікая Айчынная вайна ўпісана ў скрыжалі гісторыі як злоснае супрацьстаянне двух светаў і дзвюх ідэалогій — гуманізму і нацызму. Мы ніколі не забудзем, што менавіта народы Савецкага Саюза ўнеслі вырашальны ўклад у разгром гітлераўскай Германіі.

Ніякія пакуты і выпрабаванні не змаглі зламаць баявы дух савецкіх людзей. На фронце, у партызанскіх лясах, у падполлі і працоўным тыле яны ўсе, як адзін, мужна і самааддана змагаліся з ворагам.

І перамаглі! Адстаялі краіну. Паднялі яе з руін і попелу, пабудавалі магутную эканоміку, стварылі перадавую навуку і багатую культуру. Іхнія здзяйсненні — той фундамент, на якім мы будзем сваю суверэнную дзяржаву.

У гэтыя дні ўся Беларусь стаіць у ганаровай, удзячнай варце ў гонар герояў Перамогі. Мы бязмерна ўдзячны вам, паважаныя ветэраны, і як самы каштоўны набытак захоўваем ваш галоўны заповіт — любіць Айчыну, абараняць яе інтарэсы і заўсёды быць разам, з'яднанымі і адзінымі, каб ніхто не мог прынізіць беларусаў, падпарадкаваць іх сваёй варожай волі. Бо беларускі народ — народ-пераможца. І гэтае пачуццё служыць крыніцай нашай гордасці і сілы. Жадаю ўсім вам, дарагія суайчыннікі, моцнага здароўя, працоўных поспехаў, шчасця, дабрабыту і заўжды яснага, мірнага неба над галавой.

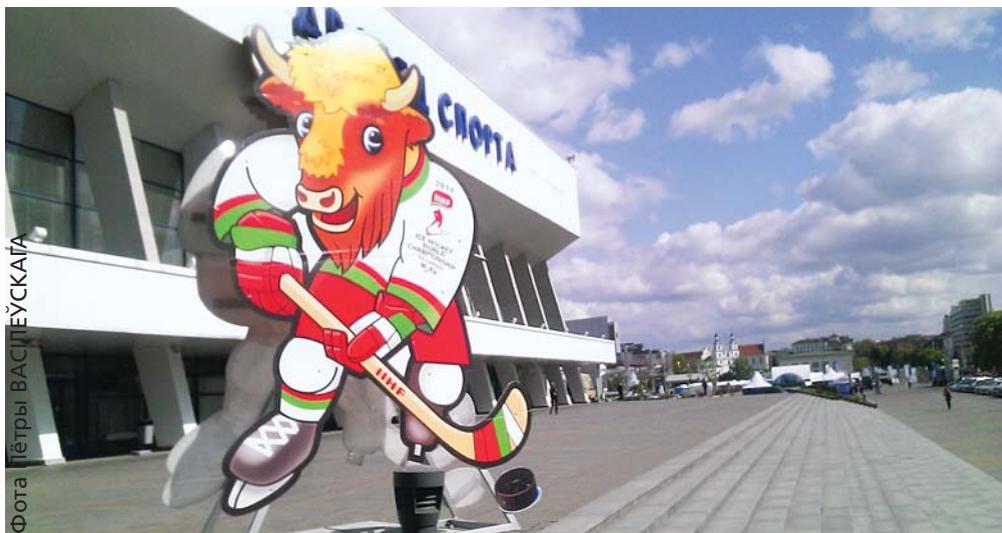
Са святам! З Днём Перамогі!

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА

9 МАЯ —
ДЗЕНЬ
ПЕРАМОГІ!

Фота Пётры ВАСІЛЕЎСКАГА

Фота Пётры ВАСІЛЕЎСКАГА

Талісман Чэмпіянату сцвярджае:

"О СПОРТ, ТЫ — МІР!"

Так Зубраня Волат вітае ўсіх удзельнікаў і гасцей Чэмпіянату свету па хакеі-2014 у Мінску з адкрыццём буйнога спартыўнага спаборніцтва...

С. 3, 6—7

УВАГА!

ПРАЦЯГВАЕЦЦА ПАДПІСКА
НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА"

ІНДЫВІДУАЛЬНЫ ІНДЭКС — 63875
ВЕДАМАСНЫ ІНДЭКС — 638752

Ад "Вострава Птушак" — да "Лесвіцы ў неба"...

Музейна-мемарыяльны комплекс "Перамога", паўнаватаснае адкрыццё якога адбылося 9 мая, літаральна перанасычаны сімваламі. Пачнём, хаця б, з самога месца. Як вядома, адкрыццё першай у Мінску масавай зоны адпачынку — Камсамольскага возера — было запланавана акурат на 22 чэрвеня 1941 года... І тое, што планы ўсё ж урэчаісніліся (а потым і "пераўрэчаісніліся"), сапраўды пра многае сведчыць.

У другой палове мінулага стагоддзя памяць пра вайну ўвечвалі праз стварэнне мемарыяльных комплексаў: Вечны агонь, кветкі, піянеры... Адзін з першых

маштабных аб'ектаў новага веку мае зусім іншае функцыянальнае прызначэнне — парк адпачынку. Што, аднак, зусім не сведчыць пра "дэвальвацыю" самой тэмы — хутэй, пра набыццё ёю нейкіх новых сэнсавых адценняў, асабліва важных менавіта ў цяперашні час. У гэтым карэспандэнт "К" пераканаўся падчас эксклюзіўнай экскурсіі па комплексе, якую правяла для яго галоўны архітэктар праекта Ганна АКСЕНАВА.

Супрацьвандальныя лавы

Экскурсія пачыналася ад Трыумфальнай аркі — галоўнага ўвахода ў паркавы комплекс. Пакуль што яна выглядае даволі сціпла — прынамсі, зважаючы на сваю назву. Але Ганна Аксёнава раскрывае папку з рэндарамі і распавядае пра першапачатковую архітэктурную задуму. Ура-

жанні і сапраўды зусім іншыя. Арку меўся вячаць ордэн Перамогі, а паміж калонамі павінны былі з'явіцца чатыры пано з каляровага шкла, упрыгожаныя абстрактнымі карункамі: "Вайна", "Вечнасць", "Жыццё" і "Памяць". Праект нават прайшоў узгадненне манументальнага савета, але... Для яго канчатковай рэалізацыі пакуль не хапіла ці то часу, ці то сродкаў.

— І менавіта гэтыя элементы неслі асноўную сэнсавую ды візуальную нагрукку, — падкрэсліла галоўны архітэктар, выказаўшы спадзеў, што гарадскія ўлады ўсё ж яшчэ вернуцца да гэтай тэмы ўжо ў больш спакойны пасвяточны час.

Перад Трыумфальнай аркай утварылася плошча. Як патлумачыла Ганна Аксёнава, гэтая пляцоўка прызначана для масавых

мерапрыемстваў — натуральна, куды менш маштабных, чым традыцыйны канцэрт ля Стэлы на Дзень Незалежнасці. Для яго правядзення даводзіцца перакрываць адну з галоўных транспартных артэрыяў Мінска — праспект Пераможцаў. А вось імпрэзы на фоне Трыумфальнай аркі такіх ахвяр не запатрабуюць, і ўжо хаця б таму іх можна ладзіць куды часцей, чым раз на год.

Рушым далей. Ад аркі адыходзяць прысады — камерная Алея Памяці і парадная Алея Славы, якая і ўтварае асноўную кампазіцыйную вось парку. Злева, на схіле, відаць ратонду, ля якой неўзабаве будзе паступова з'яўляцца памятна гай у гонар Герояў...

Музейна-паркавы комплекс "Перамога": новы падыход да неўміручай тэмы

Працяг тэмы чытайце на старонках 2, 4 — 5.

Напярэдадні Дня Перамогі карэспандэнт “К” наведаў новы будынак Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны на праспекце Пераможаў. Вонкава музей даведзены да ладу і выглядае так, нібыта не сёння-заўтра будзе прымаць наведвальнікаў. Але ўнутры працы яшчэ нямаюць...

Пётра ВАСІЛЕЎСКИ

Адчуваецца, аднак, што будаўнікі і занятыя экспазіцыяй дызайнеры ўжо выйшлі на “фінішную прамую”. У адных залах на завяршальнай стадыі — будаўнічыя работы па аздобе, у іншых ужо распачаты мантаж экспазіцыі. Арыгінальная архітэктура стварае для дызайнераў і мастакоў поле для рэалізацыі смелых задум, якія па чыста тэхнічных прычынах у старым будынку былі немагчымыя. Ужо сёння бачна, што ў новых сценах экспанаты, памятнае нам па колішняй экспазіцыі, глядзяцца ці не больш эфектна.

У новым будынку — дзесяць экспазіцыйных залаў і адна мемарыяльная — Зала Перамогі. Калі параўнаць музей з храмам, дык апошня — алтар. Дарэчы, у зале сапраўды будзе ўсталяваны Алтар Перамогі ў памяць аб палеглых за Айчыну. Адчуваецца канцэптальная тоеснасць з экспазіцыямі савецкага часу, а новым з’яўляецца асэнсаванне Вялікай Айчыннай вайны з пазіцыі беларускіх нацыянальных ідэалаў у кантэксце апошніх дзесяцігоддзяў.

Тэма першай, уводнай залы — “Вайна і мір”. Яе экспазіцыя псіхалагічна настройвае глядача на ўспрыманне драматычных падзей 1941 — 1945 гадоў. Зала № 2 — “Свет напярэдадні і ў першыя гады Другой сусветнай вайны”. У папярэднія выстаўцы, што прэзентавалася ў старым будынку музея, сусветнаму кантэксту, падзеям з верасня 1939 года па чэрвень 1941-га, у прыватнасці, такой вялікай увагі не надавалася. Зараз жа ёсць патрэба ў аб’ектыўным

Шкляны купал Залы Перамогі.

Пад купалам

святшчэннага, або Перамога, як яна ёсць

асвятленні гэтага перыяду і тлумачэнні выключнай ролі Савецкага Саюза ў барацьбе за калектыўную бяспеку ў Еўропе на фоне ўсталявання нацысцкага рэжыму ў Германіі.

Зала № 3 мае назву “Дарога вайны”, і відавочна, што яе экспазіцыйны шэраг будзе мець значэнне сімвалічнае, з пэўным містычным адценнем.

Далей — залы № 4, № 5: “Пачатак Вялікай Айчыннай вайны. Аб-

арончыя баі ў Беларусі летам 1941 года. Смаленскі бой. Бітва пад Масквой 1941 — 1942 гадоў” і “Карэнны пералом у ходзе вайны. Савецкі тыл”.

Экспазіцыя залы № 6 распавядае пра нацысцкі акупацыйны рэжым на тэрыторыі Беларусі ў 1941 — 1944 гадах, а ў наступнай, зале № 7 глядач даведаецца пра барацьбу партыётаў з акупантамі. Назва экспазіцыі — “Партызанскі рух і анты-

фашысцкая барацьба ў Беларусі. Удзел савецкіх грамадзян у еўрапейскім Супраціўленні. 1941 — 1945 гады”. І нарэшце — “Вываленне Беларусі. Разгром фашысцкай Германіі, яе саюзнікаў і мілітарызмаў Японіі” — зала № 8.

Адбудаваць краіну пасля жahlівай разбуральнай вайны было таксама падзвігам пакаленняў, што яе перажылі. Пра Беларусь пасля вызвалення (1944 — 1950 гады) і пра ўдзячную памяць нашчадкаў Перамогі і Адраджэння — зала № 9.

“Спадкаемцы Вялікай Перамогі” — зала № 10. Гэта пра сённяшні дзень Рэспублікі Беларусь. А эмацыйная і кампазіцыйная кульмінацыя музейнага ансамбля — згаданая вышэй Зала Перамогі, над

пер дыярамамі будуць прадстаўлены і іншыя знакавыя падзеі Вялікай Айчыннай вайны: бітва пад Масквой, Курская бітва...

Нарэшце з’явілася магчымасць эфектна прадставіць тое, што заўжды выклікае найбольшую цікавасць у наведвальнікаў — ваенную тэхніку. Яна сабраная ў зале “Дарога вайны”. На падлозе — танкі і гарматы, пад столлю будуць падвешаны самалёты. Тут, у прыватнасці, паказаны танкавы таран, здзейснены савецкім Т-34 супраць нямецкага Т-3. Будуць дэманстравацца і рарытэтычныя ўзоры тэхнікі Другой сусветнай вайны, і дакладныя, па-майстэрску выкананыя макеты. Экспазіцыя залы адлюстроўвае трагічнае адступленне Чырвонай Арміі ў 1941 годзе

Пра завяршальную стадыю будаўніцтва музея ўсенароднай Памяці. Рэпартаж з аб’екта

купалам якой лунае сімвалічны Сцяг Перамогі.

Валерый Ляўнін — галоўны мастак экспазіцыі, які на дадзены момант сумяшчае з асноўнай работай яшчэ і функцыі каардынатора творчых груп, што працуюць над рознымі заламі музея. У гутарцы з карэспандэнтам “К” ён адзначыў: новая экспазіцыя адрозніваецца ад старой радыкальна. Сам экспазіцыйны матэрыял — той жа, бо гісторыя такая, як ёсць, яе не пераробіш. Гэта ж датычыцца і матэрыяльнага чынніка ваеннай гісторыі. Іншая справа, што з’явілася магчымасць на павялічаных плошчах прадставіць экспанаты ў большай колькасці і яскрава.

У музеі, па словах мастака, пабольшае больш мастацкай аздобы. У старым будынку была адна дыярама. На ёй адлюстроўваліся значныя эпізоды аперацыі “Багратыён”. Ця-

на ўсход краіны і яе пераможны шлях на захад пасле пералому ў ходзе вайны. Спачатку — гэта калоны бежанцаў, якія ратуюцца ад фашысцкай навалы, а потым — савецкія танкі на дарогах Германіі. Саму назву залы пакуль, на думку Валерыя Ляўніна, можна лічыць умоўнай, але канцэпцыю — выверанай.

Зразумела, што экспазіцыя ствараецца так, каб быць актуальнай даволі працяглы час. А тое, што варта паказаць наведвальнікам, але немагчыма прадставіць на выстаўцы, будзе выяўлена праз электронны кантэнт, які можна рэгулярна абнаўляць. Дый увогуле, будуць шырока скарыстаны інтэрактыўныя сродкі.

На пытанне, ці ўпісваюцца дызайнеры ў тэрмін, Валерый Ляўнін адказаў, што робіцца ўсё для таго, каб экспазіцыя музея адкрылася для наведвальнікаў 3 ліпеня.

Фактаграфія

Вр5 мільярдаў выдаткавана

з рэспубліканскага бюджэту на сёлетняе фінансаванне расходаў спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі. Адпаведнае распараджэнне падпісаў кіраўнік дзяржавы Аляксандр Лукашэнка.

Легендарны Шэкспіраўскі

тэатр “Глобус” выступіць 22 мая на сцэне Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы са спектаклем “Гамлет”. Яшчэ напрыканцы красавіка лонданская трупа рушыла ў двухгадовае сусветнае турнэ, пад час якога ўпершыню адзначыць Беларусь на гастрольным глобусе.

Інтэрактыўная выстаўка

“Алімпійская Беларусь” адкрылася 8 мая ў Нацыянальным гістарычным музеі краіны. У экспазіцыі прадстаўлены матэрыялы, што ілюструюць алімпійскія дасягненні беларускіх спартсменаў за апошнія дваццаць гадоў.

Нацыянальны акадэмічны

канцэртны аркестр Беларусі пад кіраўніцтвам Міхаіла Фінберга сёння, 10 мая, выступіць у “зоне гасцінасці” каля Палаца спорту. Праграма канцэртнага выступлення, прысвечаная Дню Перамогі, прагучыць на беларускай мове.

18 мая — Міжнародны Дзень музеяў,

які ў буйных гарадах, раёнах ды вёсках Беларусі адзначаецца самымі разнастайнымі крэатыўнымі імпрэзамі і днём, і ноччу. Скажам, Нацыянальны мастацкі музей запрашае наведвальнікаў у начныя “Лабірынты часу”.

Рэпліка пра... прынцып бумеранга

Мікалай ПАНКРАТ, стваральнік прыватнай музейнай калекцыі “Эпоха Леніна” (Полацк):

— У апошнія дзесяцігоддзі існуе тэндэнцыя знішчаць альбо аддаваць забыццю амаль усё, што звязана з перыядам СССР, нават добрыя праявы тагачаснага жыцця. Але ці можна збудаваць новае грамадства, калі ты бачыш у мінулым адно памылкі ды пралікі? Як можна забыць сваю маці, свайго бацьку, сваю першую настаўніцу, сваю Радзіму?..

Так сталася, што для мяне і для ўсяго майго пакалення Радзімай стаў менавіта Савецкі Саюз, і змяніць гэты факт сваёй біяграфіі я не здатны, нават калі б хацеў. Пэўна, большасць

усіх маіх суайчыннікаў родам менавіта з той, савецкай эпохі. У той час пакаленне ішло за пакаленням: удзельнікі вайны і работнікі тылу, затым — дзеці вайны, якія зведзілі ўсе цяжкія паваеннага часу, урэшце, ужо іхнія дзеці ды ўнукі... Як тое і было спакон вякоў, дзеці бралі прыклад з бацькоў, адбывалася пераемнасць.

А чаму можа навучыць новае пакаленне той, хто з утрапёнасцю або абыякавасцю імкнецца знішчыць ці пазбыцца праяў мінулага сваіх бацькоў — помнікаў, назваў вуліц, — пазбыцца таго, што не ім было створана? І мы часта нават не задумваемся, што тым самым абражаем памяць нашых продкаў. Бо памяць жыве не толькі на могілках.

Нашы сучаснікі часта паўтараюць неаспрэчненую ісціну: народ, які не хоча ведаць свайго мінулага, не будзе мець будучыні. Сёння нам даводзіцца аднаўляць тыя помнікі спадчыны, якія па-варварску былі знішчаны ў савецкі час. Можна да бясконцасці задавацца пытан-

нем: чаму так адбылося? Можна шукаць вінаватых, спасылацца на цемрашальства, жабрацтва і г.д. Але куды важней паставіць перад сабой іншае пытанне: ці змянілася наша стаўленне да захавання культурных каштоўнасцей параўнальна з эпохай да 1991 года? У тым ліку і да спадчыны менавіта гэтай, пакуль яшчэ нядаўняй, эпохі? Ці трэба плаціць злом за зло? Ці не паўтараем мы такім чынам паводзіны тых самых варвараў? І ці не абвінавацяць нас потым у гэтым нашы нашчадкі?..

Нельга закрыць старое нечым новым: яно будзе прасвечана. Нельга забыць або выкрасціць той перыяд у нашай гісторыі: ён — быў. Тым больш, паўтараюць, гэта перыяд асабістай гісторыі кожнага з нас. Кожнаму чалавеку часам хочацца ўспомніць сваё дзяцінства, маладосць, і разам з гэтым усплывае ў памяці і той час. Аднак у памяці ўсё не змясціць — значыць, трэба захоўваць і прадметы той эпохі, здатныя асвятляць успаміны. Бюст Леніна або гіпсавую фігурку піянера вельмі

лёгка разбіць ці выкінуць у сметніцу. Але ж памяць на сметніку не выкінеш...

А што да будучага пакалення? Міне час, і нашы ўнукі, праўнукі, прапрапрапра... абавязкова зацікавяцца тым, як мы жылі ў далёкім ХХ стагоддзі. Ці будзе ім што паказаць — пры нашым цяперашнім стаўленні да матэрыяльных сведчанняў гэтай эпохі? Ці не будзе той перыяд успрымання як своеасабліва “белая пляма” ў гісторыі? Гэта залежыць ад нас.

Не трэба прыдумляць казкі пра мінулае, не трэба яго ідэалізаваць і лакаваць. Няхай пра той час распавядаюць канкрэтныя факты ды музейныя экспанаты. Так ужо робіцца ў тых краінах свету, якія мы з задавальненнем пры магчымасці наведваем.

Таму не трэба спяшацца ставіць крыж на сваёй нядаўняй мінуўшчыне. Будзьма разважлівымі, каб не паўтарыць старых памылак. Бо іначай заганны “прынецп бумеранга” не пакіне нічога і ад гісторыі нашага часу...

"Няхай моладзь анёлы ахоўваюць..."

Міхаіл СОЛАПАЎ, удзельнік Вялікай Айчыннай вайны, уладальнік 6 ордэнаў і 22 медалёў, заслужаны дзеяч мастацтваў Рэспублікі Беларусь, прафесар Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі:

Міхаіл Рыгоравіч Салапаў са студэнтамі Акадэміі музыкі. / Фота Сяргея Ждановіча

Маналог прафесара музыкі — пра патрыятызм і пераемнасць

Але сапраўднае пачуццё патрыятызму выяўляецца ў стрэсавых, пераломных сітуацыях на мяжы жыцця і смерці, як гэта было ў ваеннае ліхалецце. Самае страшнае — сцерці з памяці ўсё, што мы перажылі. Наадварот, да гэтага трэба вяртацца зноў і зноў, каб асэнсоўваць тыя падзеі, выносіць з іх урокі...

— Апошнім часам неаднойчы даводзілася чуць, што сучасная моладзь — не тая, якой была раней: маўляў, няма ў ёй таго энтузіязму. Думаю, тое не зусім так. Вядома, час зараз іншы, і гэта не можа не адбівацца на людзях. Але сапраўднае пачуццё патрыятызму выяўляецца ў стрэсавых, пераломных сітуацыях на мяжы жыцця і смерці, як гэта было ў ваеннае ліхалецце. Самае страшнае — сцерці з памяці ўсё, што мы перажылі. Наадварот, да гэтага трэба вяртацца зноў і зноў, каб асэнсоўваць тыя падзеі, выносіць з іх урокі...

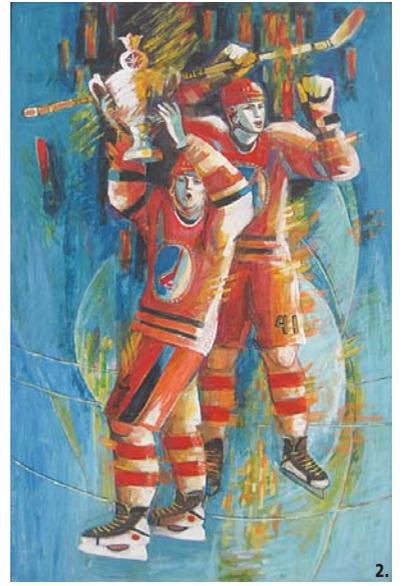
Напрыканцы красавіка 1945-га я быў паранены, трапіў у шпіталь. Некалькі сутак зашкальвала тэмпература, стан быў такі, што ўсе думалі: памру. І раптам, скрозь непрытомнасць, чую крыкі: "Перамога!". Думаў, мне гэта сніцца. Расплюшчыў вочы — хлопцы ўрадаваліся: жывы! Выцягнулі мяне на насілках на вуліцу, а там — усё ў чырвані: сцягі, палотнішчы чырвоныя развешаны проста на вокнах, дамах — паўсюль. Бачу, ідзе салдат, крычыць: "Перамога! Ура!" Спы-

няецца, здымае гімнасцёрку, адрывае кавалак ад нацельнай кашулі. Дастае кінжал, рэжа ім... сваё перадплечча. Навошта? А ён крывёю, што ліецца з раны, абмазвае кавалак кашулі — і ўзімае яго замест сцяга... І крычыць ізноў, цяпер ужо размахваючы "сцягам": "Перамога! Ура!" Гэта мяне так уразіла, так усхвалявала, што тэмпература адразу пачала падаць. Напрыканцы дня доктар ужо не сумняваўся, што я буду жыць...

...А пачалася вайна, калі мне было шаснаццаць. На 23-е чэрвеня быў прызначаны апошні іспыт за першы курс музычнага вучылішча ў Курску, дзе я вучыўся. Напярэдадні вырашыў адаспацца. Прачнуўся — і тут аб'явілі: вайна. Народ быццам падмянілі, усе глядзяць кудысьці ў невядомасць. Прыйшлі ў вучылішча, там нас сустрэла дырэктар. Звычайна такая ўсмешлівая, цяпер яна таксама была засяроджаная, напружаная. Іспыт нам залічылі "завочна", бо многія, і я ў тым ліку, адразу пайшлі ў ваенкамат, дабрывольцамі. Мне даручылі разніць павесткі, і гэта было вельмі цяжка. Жанчыны па-

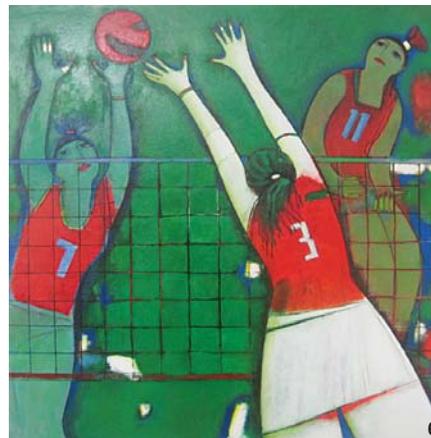
чыналі плакаць, быццам асабіста я адбіраю ў іх бацьку, мужа, сына, брата. А мне хацелася самому хутчэй на фронт. У майго пакалення ўяўленне пра вайну было выключна ўзнёслае, рамантычнае. Баяўся, што хутка ўсё скончыцца, пабіць фашыстаў не паспею... Замест гэтага мяне да канца лета адправілі ў саўгас. Мужчын там ужо не засталася, а я ўмеў кіраваць трактарам. Увосень уся наша сям'я захварэла на сьпінны тыф. Тры дні я быў у непрытомнасці. Маці падрыхтавала ўсё для пахавання, а я раптам ачуняў. Яна ж у той самы дзень памёрла... Бацька ўжо быў у арміі, яго адпусцілі на пахаванне. Калі ён вяртаўся ў войска, прыхапіў і мяне. Спачатку я быў у музэўдзе, потым мяне залічылі ў ваеннае вучылішча, адразу на трэці курс. Я скончыў яго малодшым лейтэнантам і пачаў сам рыхтаваць байцоў да фронту.

Фотасюжэт нумара

Арт-арэна — Чэмпіянату

Сёння ў Рэспубліканскай мастацкай галерэі Беларускага саюза мастакоў — вялікае свята. Прадстаўлены адразу два буйныя арт-праекты, прымеркаваныя да Чэмпіянату свету па хакеі-2014: "ФортэПроўн — Дырэкторыя авангарда" і "Арэна-Беларт"...

- На фота:
1. М.Апіёк. "Подзвіг Дар'і Домрачавай".
 2. З трыпціха У.Новака "Імгненне".
 3. І.Рымашэўскі. "За чысты горад".
 4. І.Кліменка. "Восеньскі свет".
 5. Л.Лумілеўскі. "Лучнік".
 6. В.Касцючэнка. "21".
 7. З.Літвінава. "Двое (Маскі)".
 8. Т.Мальшава. "Спартыўны".

Будзем на сувязі!

Паважаныя чытачы!

Нам цікавае ваша меркаванне па тэмах нумара. **Пішыце** на адрас: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77, альбо на электронную скрыню kultura@tut.by
Тэлефануйце ў рэдакцыю па нумары 8-017-286-07-97

Абмяркоўвайце на [facebook.com/kimpressby](https://www.facebook.com/kimpressby) [vk.com/kimpressby](https://www.vk.com/kimpressby) twitter.com/kimpressby

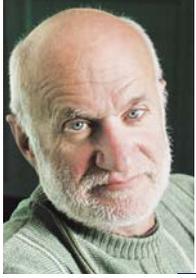
Па пытаннях размяшчэння рэкламы ў газеце "Культура"

звяртайцеся па тэлефоне +375 17 286 07 97 і па тэлефоне/факсе +375 17 334 57 41 альбо на электронны адрас kultura@tut.by!

Дзяжурны па нумары

Пірамідка з зоркай — помнік гісторыі

Пётра ВАСІЛЕЎСКИ,
спецыяльны карэспандэнт газеты
"Культура"

У Мінску, непадалёк ад праспекта Незалежнасці, захаваліся старыя могілкі, якія называюць Вайсковымі. У дзяцінстве (а жыў я тады на Даўгабродскай, побач з гэтым містычным месцам) быў упэўнены: назва прыдалася гэтаму абшару таму, што тут пахаваны чырвонаармейцы, палеглыя пры вызваленні Мінска ў 1944 годзе. Такую тапанімічную версію я чуў ад дарослых, і яна лічылася фактам, які не падлягае сумневу. Падставай для бясспрэчнага меркавання была тая акалічнасць, што значную частку тэрыторыі могілак займаюць пахаванні часоў Вялікай Айчыннай.

Пазней я даведаўся, што Вайсковымі старыя могілкі былі ад пачатку, ад заснавання ў першай палове XIX стагоддзя...

Пасля Вялікай Айчыннай Вайсковыя могілкі былі фактычна нацыянальным некропалем: тут пахавана шмат выбітных дзеячаў культуры і навукі, кіраўнікоў высокага рангу. Потым гэтая функцыя перайшла да Усходніх могілак.

Ад дасведчаных людзей я чуў, што грунтоўная, можна сказаць — манументальная, агароджа (цяпер яна заменена на больш сучасную) з'явілася вакол тэрыторыі могілак пасля вайны дзякуючы Якубу Коласу. Да яго як да дэпутата звярнуліся грамадзяне, заклапочаныя тым, што асвечаная памяццю зямля ў разбураным вайной Мінску стала чымсьці нахшталь "прахаднога двара", і Колас парупіўся пра добраўпарадкаванне. Лёсам было наканавана і яму тут ляжаць...

У другой палове 1980-х гадоў узнікла ідэя радыкальнай перапланіроўкі той часткі могілак, дзе пахаваны воіны Вялікай Айчыннай вайны. Быў нават распрацаваны праект, паводле якога мусіў паўстаць геаметрычна правільны, аздоблены гранітам манументальны некропаль на месцы старых сціпных магіл... У гэтым кантэксце ўяўлялася мэтазгодным замяніць існуючую скульптуру савецкага салдата, які смуткуе, што візуальна замыкала алею пахаванняў (скульптуру даволі традыцыйную для падобных мемарыялаў), на больш сучасную. Яна павінна была сімвалізаваць смерць у імя Айчыны. Фактычна гаворка ішла пра замену брутальнай пластыкі на эстэтычную. "Мой герой, — казаў аўтар, — прыгожы, як юны бог. Я хачу гэтай скульптурай сказаць, што на вайне было страчана цэлае пакаленне, якое толькі ўступала ў жыццё і якому жыць бы ды жыць..."

Патрэба ў такой перапланіроўцы, перабудове тлумачылася наступным чынам. У сталіцы ў час афіцыйных цырымоній кветкі і вянкi ўскладалі да сімвалічнага надмагілля на плошчы Перамогі, а можна было б — і на рэальныя магілы на Вайсковых могілках. Але для таго, каб задзейнічаць іх ва ўрачыстых рытуалах, пахаванням трэба было надаць манументальны выгляд.

Бачыў я той праект, і мне ён тады спадабаўся. Фігура паміраючага салдата дык увуголе была надзвычай выразнай. Але сёння я задаволены, што гэты, падкрэслю — выдатны, праект так і не быў рэалізаваны. Дакладней, не рэалізаваны цалкам. Бо рэканструкцыя

Пры радыкальнай перабудове мемарыяльнага абшару з'явіўся б прыгожы сімвал, але сышлі б у нябыт сапраўдныя артэфекты Вялікай вайны і цяжкіх першых пасляваенных гадоў.

Ведаеце, сціпая пірамідка з чырвонай зоркай, якая нейкім чынам альбо цудам захавалася з ваенных часоў, уражвае больш, чым гара бетону ці граніту... Бо яна сама ўжо стала знакам гісторыі.

могілак усё ж адбылася, і частка абшару пазбавілася натуральнай спантаннасці і набыла ўніфікаванасць. Добра, аднак, што далей убок ад цэнтральнай алеі мемарыяла захавалася частка аўтэнтычнай гісторыі — сціпныя магілы, якія ўжо сталі намоленым месцам. А магілы гэтыя складаюць, да таго ж, сэнсавое адзінства з пахаваннямі вайскоўцаў XIX стагоддзя, "не выбіваючыся з сістэмы" ні маштабам, ні агрэсіўнай эстэтыкай. Ды і смуткуючы чырвонаармеец стаіць там, дзе стаяў заўжды, хіба што пераведзены ў больш трывалы матэрыял.

Пры радыкальнай перабудове мемарыяльнага абшару з'явіўся б прыгожы сімвал, але сышлі б у нябыт сапраўдныя артэфекты Вялікай вайны і цяжкіх першых пасляваенных гадоў.

Ведаеце, сціпая пірамідка з чырвонай зоркай, якая нейкім чынам альбо цудам захавалася з ваенных часоў, уражвае больш, чым гара бетону ці граніту... Бо яна сама ўжо стала знакам гісторыі.

Сёння наша дзяржава даволі багатая, і грамадства досыць свядомае, каб давесці да ладу ўсе існуючыя пахаванні абаронцаў Айчыны. Але робячы вялікую справу, варта думаць і пра захаванне духу гісторыі...

Скульптура "Дарога жыцця" Паўла Вайніцкага.

Ад "Вострава Птушак" —

Матэж бар'ельефаў на фасадзе новага будынка музея.

На спінках такіх лаваў не пасядзіш.

(Заканчэнне. Пачатак на старонцы 1.)

— Мы думалі назваць яго "геаон" — гэта антычнае слова, якое раней абзначала свяцілішча ў гонар герояў, а ў наш час замацавалася ў ландшафтнай архітэктуры менавіта ў значэнні мемарыяльнага гаю. Аднак назва засталася неафіцыйнай, бо было выказана меркаванне, што простыя наведвальнікі гэты тэрмін не зразумеюць, — пракаментавала Ганна Аксёнава.

Алею Славы працiнаюць дыяганальныя лініі, кожная з якіх абзначае адзін год вайны. Ад невялікага мемарыяльнага знака, на якім выбіты толькі адпаведныя лічбы, яны меліся весці да скульптур, што метафарычным спосабам адлюстроўвалі б гэты няпросты прамажак часу.

— Аднак... вобраз пакуль не знайшоўся, — кажа Ганна Аксёнава, — Усе прапановы, якія паступілі ад скульптараў, былі адхілены. Зрэшты, не так даўно, нібыта, з'явілася цікавая ідэя... Але пра ўвасабленне ўсё адно казаць зарана...

Пакуль жа кампазіцыйную ролю скульптур выконваюць простыя лавы. Зрэшты, не зусім простыя: як і ўсё тут, нават банальныя сметніцы, яны былі зроблены паводле індывідуальнага дызайн-праекта. Нязвычайна высокія спінкi — гэта не толькі прыгожа, але і практычна: абараняе ад ветра і ад... вандалаў.

— Давайце прысядзем, каб у гэтым пераканацца, — прапануе архітэктар. — Утульна, ці не так? А вось калі ў кагосьці з'явіцца жаданне "пасядзец" на лаве з нагамі (што тут казаць, ёсць у некаторых такая звычка) — думаецца, яму будзе не надта камфортна...

Алею Славы завяршае Фантан Перамогі аўтарства скульптара Максіма Петруля. Па словах архітэктара, паводле першапачатковага

плана, адтуль да наступнага пункта анфілады — Паляны масавых відовішчаў — меліся цекчы сапраўдныя ручаі.

— Яны сімвалізуюць адраджэнне нашага краю ў паваенны перыяд, — тлумачыць архітэктар. — Мы прапанавалі зрабіць тут эканамічную водазваротную сістэму, аднак... ізноў узнікла пытанне са сродкамі, і таму ручаі давалося зрабіць таксама сімвалічнымі — з традыцыйных для нашай мясцовасці кветак...

Яшчэ адна кветка — праўда, ужо каменная — мелася ўпрыгожыць фантан Вечнасці — каб увасабляць несупыннасць жыцця. Але задума пакуль не рэалізавана — дакладна з той самай прычыны, як і ў папярэднім выпадку: няма таго аўтарскага рашэння, якое адпавядала б на "ўсе сто". Зрэшты, напэўна, і сапраўды лепш не спяшацца, адвёўшы належны час для ўдумлівых пошукаў.

Паляны масавых відовішчаў ужо апраўдвае сваю назву: пад час святаў тут ладзяцца разнастайныя імпрэзы. З двух бакоў яе атачаюць пергалы — навесы з такімі самымі высокаспінкавымі лавамі: каб было дзе схавацца ад сонца ды адпачыць. Разам з тым, яны надаюць прастору пэўную кампазіцыйную завершанасць.

— Мы паставілі сабе за мэту, каб гэтыя збудаванні былі празрыстымі і не перашкаджалі аглядаць тыя прыгожыя кравіды, якія адсюль адкрываюцца, — дадала Ганна Аксёнава.

І кравіды сапраўды таго вартыя. У вольны ад мерапрыемстваў час тут пачуваешся надзвычай утульна.

Здабыча вандалаў

Урэшце, галоўную лінію завяршае скульптура Паўла Вайніцкага

Музейна-паркавы комплекс "Перамога":
НОВЫ
падыход
да неўміручай тэмы

"Дарога ў будучыню". Пакуль што яна яшчэ не адкрыта і нават не скончана: узніклі пэўныя непаразумеўні паміж аўтарам і непасрэднымі выканаўцамі. Аднак адразу пасля свайго з'яўлення гэты твор стаў прычынай бурных абмеркаванняў сярод простых мінчан. Дый займеў і сваю неафіцыйную назву — "Лесвіца ў неба".

— Гэтая скульптура папраўдзе адлюстроўвае рэчаіснасць — у прамым сэнсе слова, — патлумачыла архітэктар, намякаючы на люстэркавыя ўласцівасці металу. — Яна ідэальна дапасоўваецца да ландшафту — літаральна раствараецца ў ім — і пры гэтым нясе вельмі глыбокую сэнсавую нагрузку.

Калі я рабіў фота гэтай скульптуры, з той самай мэтай да яе падыйшла і маладая пара. Дзяўчына спытала, што гэта такое. Патлумачыў. І пачуў у адказ: ну, нарэшце тэма вайны ў нас набывае нейкае іншае ўвасабленне.

Па словах Ганны Аксёнавай, ужо ад самага пачатку аўтарскі калектыў ставіў перад сабой мэту адмовіцца ад тыповай ваеннай манументальнасці мінулага стагоддзя. Прычына вельмі простая: на двары ўжо іншы час. І тыя пакаленні, для каго вайна — гэта толькі параграф у падручніку (і вельмі добра яшчэ, калі яго прачытаюць...), а зусім не асабістыя ўспаміны і нават ужо не расповеды бацькоў, не надта ўспрымаюць тыя канкрэтныя вобразы, якія так памістэрску ўвасаблялі ў бронзе скульптары савецкага перыяду. Адпаведна, сыход у абстрактную амаль непазбежны: гэта спроба "дастукіцца да архетыпу", выплумаць тэму на ўзроўні простых і зразумелых для кожнага аналогій.

Большасць ужо існых манументальных твораў у парку разлічана

менавіта на інтэрактыўнае ўзаемадзеянне з глядачом. Прыкладам, праз дзірку ў жорнаве (скульптура Канстаціна Селіханова “Млын Пярэспы”) можна назіраць захад сонца па-над возерам, альбо проста прасоўваць туды галаву — для фота. Напэўна, у гэтым ёсць рацыя: размешчаныя ў грамадскай прасторы артэфекты і павінны прадугледжваць самыя розныя спосабы ўспрыняцця — у тым ліку і чыста тактыльны. Скажам, мой сямігадовы сын вельмі любіць залазіць на бот Якуба Коласа. Затое, прынамсі, ведае, хто гэта такі.

Але ёсць у гэтым правіле і выключэнні. Дзякуючы некаторым “рэцыпіентам” Фантан Перамогі аўтарства Максіма Петруля за некалькі гадоў поўнацю пазбавіўся свайго сэнсавага апагея: па-над 53 камянямі яшчэ параўнальна нядаўна высілася паходня Перамогі. Зробленая са шкла, яна стала лёгкай здабычай вандалаў.

— Зубцы паходні выбівалі па ступова, адзін за адным, — уздыхае архітэктар. — Мы ад самага пачат-

Тым больш, дадзены парк не проста “афіцыйна” прызначаны для сямейнага адпачынку — варта прыехаць сюды, як пацяплее, каб пераканацца, што менавіта гэтак і ёсць.

Выспы Птушак і... Камсамольцаў

Урэшце, мы падыходзім да самага хваравітага пакуль што аспекта нашых дагледжаных грамадскіх паркаў — інфраструктуры. Лішне нават казаць, што сям’я, якая прыехала сюды на цэлы дзень з іншага раёна горада, рана ці позна захоча падсілкавацца. Пакуль што харчовую нішу займаюць хіба некалькі сезонных “палатак” са столікамі. Аднак на перспектыву планы больш глабальныя: для інвестараў у парку вызначаны некалькі пляцовак, а для тэматычнай дзіцячай кавярні ўжо нават агароджана тэрыторыя. Аднак, па словах Ганны Аксёнавай, прыватнікі пакуль не спяшаюцца ўкладаць грошы, і прычынай таму — разнастайныя абмежаванні, непазбежныя для такога мемарыяльна-паркавага

Зрэшты, пра зусім ужо дзікую прыроду гутарка тут усё ж не вядзецца. Замест асфальтавых дарожак тут пакладзены драўляныя насцілы. Ганна Аксёнава тут жа адзначыла: ад пачатку шлях наведвальніка меўся ісці пасярод зараснікаў тых беларускіх раслін, што ўнесены ў Чырвоную кнігу, — гэта значыць, прадугледжваўся і пазнаваўчы эфект. Аднак пакуль што растуць там хіба звычайныя дзёмухаўцы...

А вось яшчэ адна выспа — Камсамольцаў — можа ператварыцца з часам у той самы “музей камунізму”, пра патрэбу стварэння якога так шмат апошнім часам гаворыцца, у тым ліку і на старонках “К”. Месца і сапраўды ідальнае для ўсталявання твораў эпохі сац-рэалізму. Алгарытм запаўнення імі вострава пакуль што прыблізна наступны: нехта хоча пазбавіцца ад спадчыны мінулай эпохі, але сумленне не дазваляе яму выкідаць яе рудыменты на сметнік. Тады ён прывозіць скульптуру і ўсталёўвае яе на выспе Камсамольцаў.

На маю думку...

Інтэрнэт-лабараторыя?

Міхаіл КАВАЛЬЧЫК, рэжысёр Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра, заслужаны дзеяч мастацтваў Расіі, дацэнт кафедры рэжысуры Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў

Нядаўна я, па старой памяці, у чарговы раз наведаў Творчую лабараторыю рэжысёраў музычнага тэатра, якая прайшла ў Екацярынбургу пад кіраўніцтвам народнага артыста Расіі, прафесара Кірылы Стрэжнева. Саюз тэатральных дзеячаў Расіі здавён праводзіць такія лабараторыі сярод расійскіх драматычных тэатраў. Сярод музычных — ініцыятарам некалькі гадоў таму стаў Свярдлоўскі тэатр музычнай камедыі, які летась прыязджаў да нас з працяглымі гастролімі. Склалася традыцыя сумяшчаць гэтае “павышэнне кваліфікацыі” “Залатою Маскай”, але сёлета дзве падзеі прайшлі паасобку, лабараторыя ладзілася на базе згаданага тэатра. За чатыры дні — восем спектакляў, паказ студэнцкіх работ, наведванне рэпетыцый, шматлікія лекцыі, “круглыя сталы”, абмеркаванні, творчыя сустрэчы... Замест апісання ўсіх гэтых падзей сканцэнтрую ўвагу на тым, што магло б быць прыдатным для беларускай тэатральнай прасторы.

У Екацярынбургу з’явілася такая новая форма, як інтэрнэт-мюзіклы. Першы — “Жывём адзін раз” — з’явіўся ўжо два гады таму. Другі — “Пасажыры” — літаральна днямі. Ініцыятарам і аўтарам (кампазітарам, лібрэтыстам, рэжысёрам) абодвух выступіў Сяргей Пантыкін — студэнт Екацярынбургскага тэатральнага інстытута па спецыяльнасці “Рэжысура” і сын знакамітага тамтэйшага кампазітара Аляксандра Пантыкіна. Балетмайстрам — старэйшая сястра Сяргея, Крысціна Пантыкіна. Артысты працавалі бясплатна, сучасныя сябе думкамі, што іх пакажуць у Інтэрнэце, і проста таму, што ім было цікава. На чатыры цэнтральныя ролі былі запрошаны артысты ТЮГа і студэнты Екацярынбургскага тэатральнага інстытута. На астатнія праводзіўся кастынг сярод усіх ахвотных. З касцюмамі дапамагі ТЮГ і Тэатр мюзікамедыі, здымкі рабіла студэнцкае ТБ. Першы праект працягласцю пятнаццаці хвілін нарабіў шоргату: пра яго расказвалі СМІ, ён абышоў многія тэлеканалы. Другі праект у Інтэрнэце пакуль не трапіў, яго паказваюць у час фестываляў, творчых лабараторый і семінараў — маўляў, эксклюзіў. Як вынік — “раскрутка” ўдзельнікаў і, урэшце рэшт, дадатковая ўвага да тэатра. Атрымліваецца гэтка зваротны шлях, бо звычайна бывае іначэй: спачатку — тэатральная сцэна, ажно пакуль глядачу не надакучыць, потым — запіс спектакля для фондаў тэлебачання, і толькі пасля становіцца магчымым (але зусім не абавязковым) выкладанне матэрыялу ў Сеціва. Толькі каму ён тады цікавы, акрамя гісторыкаў? А тут, па сутнасці, у Інтэрнэце выкладаецца тэатральны эксперымент, скіраваны не “супраць” публікі, а, наадварот, на прыцягненне аўдыторыі, пераважна маладзёжнай.

Знаёмства з гэтымі інтэрнэт-праектамі ў чарговы раз вымусіла задумацца пра падрыхтоўку маладых артыстаў, прыдатных для мюзікла. У Екацярынбургскім тэатральным інстытуце існуе кафедра музычнага тэатра. У нашай Акадэміі мастацтваў такой кафедры пакуль няма, але я мару, каб яна з’явілася. Сёлета ў нас ізноў, ужо ў чацвёрты раз, будзе набірацца курс артыстаў музычнага тэатра. І адно з патрабаванняў, у адрозненне ад мінулых гадоў, — наяўнасць музычнай адукацыі, ха-

Атрымліваецца гэтка зваротны шлях, бо звычайна бывае іначэй: спачатку — тэатральная сцэна, ажно пакуль глядачу не надакучыць, потым — запіс спектакля для фондаў тэлебачання, і толькі пасля становіцца магчымым (але зусім не абавязковым) выкладанне матэрыялу ў Сеціва. Толькі каму ён тады цікавы, акрамя гісторыкаў? А тут, па сутнасці, у Інтэрнэце выкладаецца тэатральны эксперымент, скіраваны не “супраць” публікі, а, наадварот, на прыцягненне аўдыторыі, пераважна маладзёжнай.

ця б на ўзроўні дзіцячай музычнай школы. Прытым што на адсутнасць конкурсу тэатральнага ўстанова ніколі не скардзяцца, мы ўжо аб’ездзілі музычныя каледжы ды каледжы мастацтваў, шукаем абітурыентаў мэтанакіравана. Бо галоўнае тут — не колькасць чалавек на месца, а агульны ўзровень.

Яшчэ адной адметнасцю ўступнай кампаніі стане тое, што набор будзе ажыццяўляцца сумесна з кіраўніцтвам Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра, каб адразу былі зразумелы перспектывы: патрэбны ці не для канкрэтнай трупы артыст такога кірунку.

Што ж да Творчай лабараторыі, на якой я пабываў, дык няблага было б праводзіць падобныя мерыпрыемствы і ў межах нашай краіны, для беларускіх рэжысёраў. А ўжо сумяшчаць такую вучобу з Нацыянальнай тэатральнай прэміяй ці рабіць адасоблена — не больш чым арганізацыйны момант. У асяродку нашых маладых рэжысёраў павінна ўзнікнуць атмасфера творчага спаборніцтва, той студыйны дух, які і рухае тэатральны працэс наперад. Калісьці для такіх студыйных ініцыятыў “абжывалі” падвалы, цяпер... А чаму б не Інтэрнэце?

да “Лесвіцы ў неба” ...

Ганна Аксёнава. “Брамка засталася толькі на фота”.

ку меркавалі выкарыстаць нейкія больш трывалыя матэрыялы, але... яны ж і даражэй каштуюць. З той самай прычыны і відзаназірання не з’явілася. Супакойвае толькі тое, што “красавая” вандалізму, па маіх назіраннях, усё ж паўзе ўніз...

Таму хочацца верыць, што па “лесвіцы ў неба” ніхто не будзе караскацца. Урэшце, гэта проста небяспечна: можна ж і зваліцца... Затое непадалёк ад Фантана Перамогі запланавана стварыць скульптуру акурат “для лазання” — з недарогі і бяспечных матэрыялаў.

— Была задума ўвасобіць тут розныя віды зброі ў знарочыста гіпертрафаваным маштабе, — распавядае архітэктар. — Уяўляецца: дзядуля вядзе ўнука ў парк і тлумачыць яму, што такое, скажам, Т-34... А ён зможа туды залезці, каб зрабіць фота, бо танк зусім невялікі. А вось вінтоўка — наадварот, гіганцкая, і на яе таксама можна будзе залезці...

Без сумневу, малеча прагаласуе за такі праект і рукамі, і нагамі. Таму, хочацца верыць, апошні ўсё ж увасобіцца. Як і задума стварыць на тэрыторыі парку яшчэ адну дзіцячую пляцоўку. Тых, што ўжо ёсць — даволі сціплых паводле сваіх памераў, — відавочна недастаткова для звыклага ў выхадныя наплыву дзятвы.

комплексу, да таго ж, яшчэ і размешчанага на берэзе вадаёма.

У будучыні інфраструктура апошняга мае ўключаць таксама і водныя экскурсіі па Камсамольскім возеры (пакуль што іх можна здзейсніць хіба самастойна на катамаране). Гэты аспект архітэктары ад пачатку пралічвалі, запланавалі сем прычалаў у розных кропках і падбаўшы пра тое, каб аб’екты комплексу “выйгрышна” глядзеліся таксама і з боку возера.

Тым больш, на некаторыя яго выспы іначэй, як па вадзе, і не трапіш. З нядаўняга часу “Востраў Птушак” стаў выключэннем: да яго вядзе мост. Яшчэ палову года таму ўваход на яго ўначы перакрывала брамка ў форме кляновага лістка. Але сама сябе яна абараніць не змагла, і хтосьці ёй “прырабіў ногі”...

На “Востраве Птушак” і сапраўды чуваць іх пошчакі. Ганна Аксёнава кажа, што так было не адразу: пярнатыя не надта любяць вялікую грамаду людзей, і таму ад пачатку да гэтага свайго дома паставіліся нацяжана. Але потым пераканаліся, што там і сапраўды ўсё амаль як у натуральным лесе. Менавіта такой і была канцэпцыя вострава: жывая прырода пасярод рукачыннай упарадкаванасці.

Ці спрацуе такі механізм? Цяжка сказаць. Да сметніка, насамрэч, куды бліжэй, чым да вострава Камсамольцаў — асабліва калі ты жывеш, скажам, у Хоцімску і не маеш грошай на вялізныя транспартныя выдаткі. Мабыць, усё ж было б куды больш плёну, каб ініцыятыва збору артэфектаў не была такой спантаннай: калі ў справе няма адказных, зазвычай яна і не робіцца. Зрэшты, будзем лічыць, што першы крок да стварэння “музея камунізму” ўжо зроблены...

У тым, што ён быў бы ў гэтым парку нялішнім, няма сумневаў. Тым больш, комплекс ураджае менавіта сваёй разнастайнасцю — ад упарадкаванага партэру да амаль дзікага Вострава Птушак. І новыя сэнсавыя дамінанты тут бы ні ў якім разе не зашкодзілі.

Таму варта спадзявацца, што парк і пасля свайго афіцыйнага адкрыцця працягне спакая ўдасканалвацца, набываць новыя сэнсы — як сапраўдны жывы арганізм, які ніколі не спыняецца ў сваім развіцці.

Фота аўтара

Да Чэмпіянату свету па хакеі Мінск упрыгожыўся яшчэ адной яркай выстаўкай. Гаворка ідзе менавіта пра публічную прастору горада — праспект Незалежнасці, дзе на агароджы парку Чалюскінцаў з'явілася новая "экспазіцыя", прысвечаная культуры нашай краіны. Славуты праект "Спадчына Беларусі", знаёмы многім, у тым ліку па шыкоўных фаліянтах фатаграфій, днямі "выйшаў у народ", у поўным сэнсе гэтага слова. Цяпер маляўнічыя фотапалотны з выявамі архітэктурных помнікаў Беларусі можа ўбачыць кожны ахвотны: для гэтага дастаткова выйсці на згаданы праспект і яшчэ раз упэўніцца ў тым, якім культурным багаццем валодае наша краіна. Варта адзначыць, што вядомы праект журналістаў, лаўрэатаў прэміі "За духоўнае адраджэнне" Алега ЛУКАШЭВІЧА і Аляксандра АЛЯКСЕЕВА здолеў ажыццявіць у новай іпастасі дзякуючы арганізацыйнай падтрымцы Арт-цэнтра Вольгі і Андрэя Смалякоў.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ

Аляксандр Аляксееў (злева) і Алег Лукашэвіч.

Праект "Спадчына Беларусі" "выйшаў у народ"

Эксклюзіўна для "К" аўтары слаўтай "Спадчыны Беларусі" распавялі пра галоўную мэту іх праекта і пра тое, які шлях за гэты час удалося прайсці іх "дзецішчу".

— Алег, Аляксандр, праект "Спадчына Беларусі" атрымаў яшчэ адно ўвасабленне — гэтым разам ступіўшы на тэрыторыю public-art. Ці не падаецца вам, што тыя этапы, якія праходзіў ваш праект пачынаючы з 2004 года — ад часу, калі быў выдадзены першы альбом, — у чымсьці перагукваюцца са станаўленнем беларускага грамадства, яго ад-

крытасці, цікавасці да ўласнай культуры, яе форм прэзентацыі?

— Сапраўды, мы жывём у цікавую эпоху. Мы не проста сведкі, а ўдзельнікі і стваральнікі гісторыі маладой дзяржавы. Распачынаючы працу над нашым праектам у 2001 годзе, мы першымі на Беларускім тэлебачанні стварылі больш за 100 серый праграмы "Наша спадчына". Тыя выпускі сталі сапраўдным адкрыццём для шырокага кола глядачоў: так маштабна пра айчынную гісторыю на тэлебачанні да нас ніхто не расказваў. Гэтая праца і стала

падмуркам да стварэння прадстаўнічага фаліянта — кнігі-альбома. Мы першыя, хто пад адной альбомнай вокладкай змясціў не толькі Мінск, але і ўсе рэгіёны Беларусі.

Галоўнымі мэтамі выдання былі ўздым самасвядомасці беларусаў, разбурэнне стэрэатыпаў аб краіне, якая нібыта акрамя фальклору і прыгожай прыроды больш нічога не мае. Нам гэта ўдалося — можна сказаць, новае пакаленне вырасла на нашых альбомах. "Спадчына Беларусі" была названа альбомам № 1 у нашай краіне. Яе тыраж у 42 500 экзэмпляраў стаў не толькі рэ-

кордам у нацыянальным кнігавядзецтве, але і сведчаннем вялікай запатрабаванасці ды цікавасці да нацыянальнай гісторыка-культурнай спадчыны. Сёння экзэмпляры нашай кнігі ёсць у Папы Рымскага і Каралевы Вялікабрытаніі, у буйных бібліятэках свету, ва ўніверсітэтах, у дыпламатычных установах, прыватных зборах знакамітых людзей — ад рэжысёра Пола Верхувена да сына Марка Шагала. Ступіўшы на тэрыторыю public-art, мы пашыраем кола грамадскасці, у тым ліку і замежнай, якая такім чынам можа дакрануцца да нашай гісторыі...

— На якім мы зараз этапе (усведамлення беларускай культуры), на вашу думку? Што не заўважаем па-ранейшаму? Чым пачынаем сапраўды ганарыцца?

— Шлях, які прайшла незалежная Беларусь за такі кароткі адрэзак часу, — проста фантастычны. Мы нават не маглі ўявіць дзесяць гадоў таму, што адноўца замкі ў Нясвіжы і Міры, палаты ў Гомелі і Крычаве, сядзібы ў Скоках і Мерачоўшчыне, ажывуць руіны ў Косаве і Ружанах. Знакавы для Беларусі помнік XII стагоддзя — Спасаўская царква ў Полацку. Да нашых дзён захаваўся манументальны роспіс, які быў выкананы пры жыцці Пра-

Пад час адкрыцця выстаўкі.

Дакрануцца да сакральнага

Галоўнымі мэтамі выдання былі ўздым самасвядомасці беларусаў, разбурэнне стэрэатыпаў аб краіне, якая нібыта акрамя фальклору і прыгожай прыроды больш нічога не мае.

падобнай Ефрасінні Полацкай. Нам пашчасціла бачыць гэты ўнікальны фрэскі пад самым купалам, калі яшчэ стаялі будаўнічыя рыштаванні. Сёння дзякуючы руплівай працы рэстаўратараў кожны можа ўбачыць гэты цуд. Спіс можна доўжыць. Тое, што Мір і Нясвіж штогод наведваюць сотні тысяч чалавек — яркавы прыклад цікавасці да нацыянальнай спадчыны. І гэтым сапраўды можна ганарыцца. Сёння шмат маладых людзей неабыхава ставяцца да нашага мінулага, вывучаюць гісторыю, вандруюць па краіне, а гэта сведчыць аб добрай будучыні Беларусі.

— Фотаэкспазіцыі, фотаальбомы, цыкл фільмаў, выстаўка ў публічнай прасторы... Што далей? Пра што думае, словамі вядомай сацыяльнай сеткі, што плануе рабіць далей тандэм Лукашэвіч-Аляксееў?

— Зараз мы скончылі працу над вялікім тэлевізійным праектам "Мастакі Парыжскай школы. Урадженцы Беларусі". Восем стужак раскажуць пра выбітных майстроў: Марка Шагала, Хаіма Суціна, Надзю Хадасевіч-Лежэ, Міхаіла Кікоіна, Восіпа Любіча, Льва Бакста, Восіпа Цадкіна, Шрагу Файбіша-Зарфіна. Мецэнатам праекта выступіў "Белгазпрамбанк". Прэзентацыя для журналістаў пройдзе 13 мая, а першымі глядачамі цыкла стануць прыхільнікі тэлеканала "Беларусь 1"...

Фота Ганны ІВАНОВАЙ

"Экспазіцыя", якую складана не заўважыць.

Мелодыя для топ-турніру

Алег ЛІТВІНЮК, дырэктар фальклорнага калектыву Беларускай дзяржаўнай філармоніі "Купалінка":

— Чэмпіянат свету па хакеі ў Мінску — выдатная магчымасць падтрымаць нашу зборную і паглядзець на гульні зорак сусветнага спорту. Атрымаўшы запрашэнне ад арганізатараў, "Купалінка" з радасцю пагадзілася выступіць на вялікай пляцоўцы "зоны гасцінасці" каля Палаца спорту.

Вядома, хочацца і самому пайсці на "вялікі хакей". А таму за гадзінаў білеты на некалькі матчаў. Больш за тое: да нас прыедуць калектывы з Польшчы, з якімі мы падтрымліваем плённае супрацоўніцтва. Яны заахвоціліся наведаць Беларусь (візы, як вядома, уладальнікам білетаў на гульні Чэмпіянату не патрэбны), а таксама паглядзець на спаборніцтвы Чэмпіянату, бо ў тым ліку і іх зборная здолела прабіцца на гэты топ-турнір.

"Добры вечар, госці!"

У "зоне гасцінасці" каля Палаца спорту балельшчыкаў і ўдзельнікаў Чэмпіянату свету па хакеі будуць вітаць славутыя беларускія выканаўцы і гурты. Сярод іх — заслужаны харэаграфічны ансамбль "Харошкі".

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Ва ўсім свеце ведаюць гэты самабытны беларускі калектыв. Можна сказаць, што "Харошкі" — самы сапраўдны брэнд, "візітоўка" Беларусі. І тут няма вялікай нацяжкай ансамбля, кожны са сваім сюжэтам, адметнымі персанажамі — пацешнымі, гарэзнымі, камічнымі ці лірычнымі, — нікога не пакідаюць абыхаваць у Беларусі ці ў замежжы.

Па словах дырэктара "Харошак" Паўла Жураўлёва, артысты прадставяць балельшчыкам сусветнага спартыўнага свята адну са сваіх вядомых тэатралізаваных праграм пад назвай "Добры вечар,

госці!". Прычым выступленні калектыву — іх запланавана ажно шэсць! — распачнуцца з першага дня Чэмпіянату. "Мы пазнаёмім глядачоў — як замежнікаў, так і айчынных гасцей з нацыянальнай музыкой, харэаграфіяй, касцюмам, танцам, спевамі, — кажа Павел Жураўлёў. — Турысты, пры жаданні, змогуць станцаваць разам з намі Гомельскую кадрылю ці Віцебскую польку, праспяваць вядомыя беларускія народныя песні, паглядзець на харэаграфічныя нумары "Весьлуха" ды "Таўкачыкі". Так што запрашаем на нашы канцэрты!"

К

Нарэшце, дачакаліся! У Мінску распачалося міжнароднае першынство — Чэмпіянат свету па хакеі 2014 года! Забіты першыя шайбы, праліты першыя слёзы: ад радасці за перамогу ўлюбёнай каманды ці ад распачы за яе паражэнне на лядовай арэне... Але ж не толькі відовішчамі жыве чалавек... Шматлікія прыезджыя паспелі ўжо паблукіць па вуліцах Траецкага прадмесця і нават наведаць Мір ды Нясвіж. І гэта толькі пачатак іхняга спазнання Беларусі...

Шэсць экскурсій штодзённа і ў любых напрамках

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Усяго, па ацэнках арганізатараў, паглядзець на хакей сусветнага ўзроўню ў Мінск прыедуць каля дваццаці тысяч чалавек. Лічба, што і казаць, унушальная. Дарэчы, як паведамлілі ў Дзяржпагранкамітэце, па стане на раніцу 5 мая ў Беларусі ўжо знаходзіліся прадстаўнікі шасцідзесяці дзяржаў. Таму зусім нездарма сёння ў нашай сталіцы вельмі часта пачуць англійскую, нямецкую ці польскую гаворкі... А зрэдку нават і здзіўнае для славянскага вуха маўленне на хіндзі ці ўрду — мовах жыхароў Індыі ды Пакістана...

Мабыць, не памылюся, калі скажу, што многія замежныя госці наведаюць Беларусь не толькі з мэтай паглядзець на лядовыя спаборніцтвы, а і каб наведацца больш пра тую краіну, якая прымае сусветнае першынство. І, трэба сказаць, такі шанц у балельшыкаў будзе. Напрыклад, афіцыйны тураператар Чэмпіянату свету па хакеі 2014 года — “Цэнтркурорт” прапануе турыстам шматлікія экскурсіі як па сталіцы, так і па наваколлях Беларусі.

Паводле слоў намесніка начальніка па турызме кампаніі Алены Брок, цягам усяго мая “Цэнтркурорт” будзе ладзіць да шасці экскурсій штодзённа! Турыстычныя аўтобусы плануецца адпраўляць ад фан-вёскі і гасцініцы “Юбілейная”. Што самае цікавае, падарожжы па Мінску і Беларусі адбудуцца пры любой колькасці ахвотных. “Адмяняць запланаваныя экскурсіі мы не збіраемся, нават калі ў аўтобусе будзе ўсяго двое чалавек, зацікаўленых у вандроўцы”, — запэўніла мяне Алена Брок. — А кожны балельшык, які вырашыць скарыстацца нашымі паслугамі, атрымае пакет з сувенірнай прадукцыяй Чэмпіянату свету па хакеі ды карту гасця”.

кай сталіцы, дык ім давядзецца “раскашэліцца” на больш значную суму. Так, знаёмства з Гісторыка-культурным комплексам “Лінія Сталіна”, Музеем народнай архітэктуры і побыту ў вёсцы Азярцо або Музейным комплексам “Дудуткі” “пацягне” на 25-30 еўра. А вось арганізаваныя экскурсіі ў Мір, Нясвіж, Полацк ці Брэст абыдуцца ўжо ў 35-65 еўра.

Пра графік запланаваных экскурсій можна наведацца як на сайце “Цэнтркурорта”, так і ў фан-зонах Чэмпіянату свету. Акрамя таго, як распавяла Алена Брок, падрабязную інфармацыю пра ўсе турыстычныя прапановы, адрасы гатэляў і хостэлаў, а таксама пра тое, дзе можна набыць сувенірную прадукцыю з сімваламі Чэмпіянату

чаных музейных устаноў? Даведаўся пра гэта, патэлефанаваўшы ў некаторыя з іх. Як аказалася, музейшыкі ўжо цяпер адчуваюць павелічэнне колькасці наведвальнікаў. І гэта толькі на пачатку сусветнага першынства. Што ж будзе далей?

Сяргей КЛІМАЎ, дырэктар Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка “Нясвіж”:

— Я лічу, што мы годна падрыхтаваліся да прыезду балельшыкаў Чэмпіянату свету па хакеі. Яшчэ некалькі месяцаў таму нашы экскурсаводы — 14 чалавек — прайшлі спецыяльныя курсы па англійскай і нямецкай мовах. Да таго ж мы цяпер значна павялічылі графік прыёму

трэба сказаць, што гэты фінансавы поспех — невыпадковы: у сценах Радзівілаўскага палаца мы адкрылі новую вялікую краму, дзе можна набыць шматлікія сувенірныя рэчы з нашым лагатыпам. А гэта ні многа ні мала — каля тысячы найменшаў тавараў. І ўсе яны карыстаюцца вялікім попытам у замежных наведвальнікаў...

Вольга ПАПКО, дырэктар Замкавага комплексу “Мір”:

— Працуем, можна сказаць, у аўральным рэжыме, бо да нас ужо прыязджае шмат наведвальнікаў. Хутчэй за ўсё, гэта звязана з майскімі святамі, у прыватнасці, у Расіі. Напрыклад, летась 2 мая нашу ўстанову наведалі 3 900 чалавек, а 2 мая гэтага года — 4 800!

Усе — на хакей! А пасля — і ў музей...

Падарожжы па Мінску і Беларусі адбудуцца пры любой колькасці ахвотных. “Адмяняць запланаваныя экскурсіі мы не збіраемся, нават калі ў аўтобусе будзе ўсяго двое чалавек, зацікаўленых у вандроўцы”, — запэўніла мяне Алена Брок.

свету па хакеі, балельшыкі змогуць атрымаць у дзевяці інфармацыйна-турыстычных цэнтрах, што будуць размешчаны ў розных частках Мінска. Да таго ж, з пачатку мая і да канца сусветнага першынства інфацэнтры маюць працаваць у дзевяці сталічных гасцініцах.

Што да сувенірнай прадукцыі, дык яе можна будзе набыць у спецыялізаваных аддзелах, якія будуць працаваць у фан-зонах і на спартыўных арэнах. Тут будуць прадаваць фуфайкі, джэмперы, галаўныя ўборы, магніты ды многае іншае, у тым ліку і вырабы з натуральнага лёну — своеасаблівай “візітоўкі” Беларусі. Так што кожны балельшык зможа выбраць сабе сувенір “на памяць” і на любы густ.

Як падрыхтаваліся да прыезду шматлікіх балельшыкаў супрацоўнікі пералі-

эксперсій: зачыняемся ў 20 гадзін вечара (раней — у 18.00), а ў некаторыя дні працуем, што называецца, да апошняга наведвальніка.

Акрамя таго, спецыяльна да сусветнага першынства мы, разам з Нацыянальным мастацкім музеем, зладзілі новы праект: прадставілі ў сваіх залах экспазіцыю “Сакральная Беларусь”. Мяркую, творы беларускага старадаўняга мастацтва зацікавяць кожнага наведвальніка і годна распаўядуць пра багатую гісторыю нашай краіны.

І яшчэ. Магу сказаць, што мы адчуваем прыток турыстаў ужо сёння. Так, за тры дні — з 2 па 4 мая — нашу ўстанову наведала каля 15 тысяч гасцей. Таксама расце і прыбытак ад продажу разнастайных сувеніраў: выручка за адзін дзень даходзіць да сарака мільёнаў рублёў. Але,

Цягам усяго мая Замкавы комплекс “Мір” будзе працаваць з 9-й раніцы да 21 гадзіны вечара. Хапае ў нас і сувенірнай прадукцыі, каб задаволіць кожнага, нават вельмі пераборлівага, наведвальніка. А яшчэ 16 мая мы адкрываем новую выстаўку “Партрэты князёў Радзівілаў з калекцыі князя Канстанціна Гагенлоў” з Германіі... Думае, яна зацікавіць не толькі замежнага, але і айчыннага турыста...

Алена ЛІХІМОВІЧ, начальнік аддзела турызму Гісторыка-культурнага комплексу “Лінія Сталіна”:

— Мы вельмі спадзяёмся на тое, што да нас прыедуць госці Чэмпіянату свету па хакеі. І дапамога “Цэнтркурорта” будзе ў гэтай справе вельмі дарэчы. Спадзяёмся, замежнікаў зацікавіць наш комплекс, звязаны са старонкамі гісторыі Беларусі, і яны не пашкадуюць часу, каб наведаць “Лінію Сталіна”. Што да сувенірнай прадукцыі, дык яна маецца ў нас у вялікай колькасці. У першую чаргу — з лагатыпам нашага гісторыка-культурнага комплексу, а таксама з сімваламі сусветнага першынства... Так што чакаем усіх у госці!..

Шакаладнае аблічча Чорнай Панны

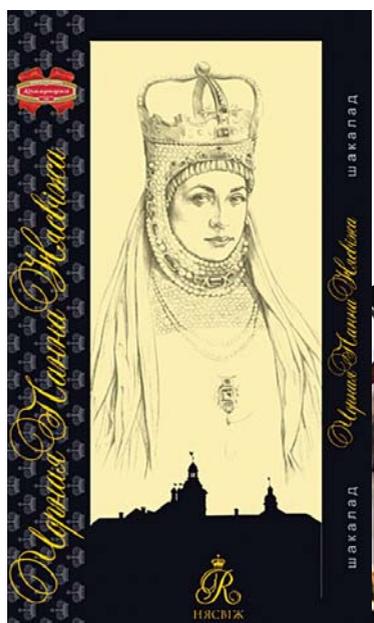
Нацыянальны гісторыка-культурны музей-запаведнік “Нясвіж” у перыяд з 9 па 25 мая прапануе сваім наведвальнікам атрымаць задавальненне не толькі ад агляду яго экспазіцыі, але і ад музычных праграм. У Палацавым ансамблі Радзівілаў у адмысловую канцэртную пляцоўку ператворыцца Тэатральная зала некаранаваных каралёў, у якой будуць ладзіцца музычна-тэатральныя імпрэзы. У абліччах прывітаных музыкантаў Нясвіжскай Капэлы перад гасцямі выступіць ансамбль старадаўняй музыкі “Кантабіле”, дадаючы да палітры ўражанняў ад наведання музея яшчэ адну яскравую эмоцыю.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

Таксама атрымаюць музыкальнае аздабленне і экскурсійныя праграмы ў Ратушы: пачуць музыку і спевы эпохі барока можна будзе ў Зале ўрачыстых пасаджэнняў. Гэты праект, як паведамліла карэспандэнт “К”

намеснік дырэктара музея-запаведніка Наталля Жэрко, стаўся плёнам супрацоўніцтва Музыкальнага Дома “Класіка” і, уласна, культурнай установы “Нясвіж”.

У цэлым, да “гарачай пары” Чэмпіянату свету па хакеі музей-

запаведнік “падрыхтаваўся” па некалькіх пунктах: акрамя адмыслова адкрытай крамы сувеніраў, павелічэння экскурсійнага “штату”, установа не забылася і на разнастайнасць асартыменту паліграфічнай прадукцыі (дарэчы, яна прадстаўлена на сямі

мовах), інфакіёскі, аўдыягіды. Не застаўся ўбаку ад прыгатавання ў ва ўсіх сэнсах і “мясцовы” рэстаран “Гетман”: ён значна абнавіў меню, таксама далучыўшы да апісанняў страў пераклад на англійскую мову.

Што да запамінальнага сувеніра, які ў той жа час з’яўляецца і ласункам, то Наталля Жэрко мяркуе, што тут ідэальны варыянт — шакалад “Чорная Панна Нясвіжа”, які выпускаецца фабрыкай “Камунарка” па дамоўленасці з культурнай установай. Ласунак ужо сёння можна знайсці ў продажы, але пасля наведвання Нясвіжа ён атрымлівае дадатковую сімвалічную каштоўнасць, на якую сапраўды складана не разлічваць...

Онлайн-канферэнцыя: Вялікая Перамога

У інфацэнтры “Культура-інфа” прайшла онлайн-канферэнцыя, прымеркаваная да свята Вялікай Перамогі. Па традыцыі мы высветлілі, якія інавацыі для правядзення галоўнага майскага свята выкарысталі ў музеях, бібліятэках, клубах, дамах рамёстваў і школах мастацтваў нашых раёнаў.

Адказаць на гэтыя пытанне нам з ахвотай пагадзіліся намеснік начальніка аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Кіраўскага райвыканкама Валянціна ІВАНІЦКАЯ (Ivanickaja), дырэктар Клічаўскага краязнаўчага музея Наталля ХРАМЯНKOVA (Chramiankova), галоўны спецыяліст па культуры аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Бярэзінскага райвыканкама Наталля МАЕЎСКАЯ (Majewska), дырэктар Іўеўскага раённага метадычнага цэнтру Наталля МУДРЫК (Mudryk).

Яўген РАГІН і Кастусь АНТАНОВІЧ

adm.:

— “Культура” шчыра вітае ўдзельнікаў чарговай онлайн-канферэнцыі! Напярэдадні святага дня ўсіх нас свята вельмі цікава даведацца, як стартаваў Дзень Перамогі...

Majewska:

— Па традыцыі — з мітынг-рэквіема. У ім прынялі ўдзел ветэраны Вялікай Айчыннай вайны, якіх, на вялікі жаль, з кожным годам становіцца ўсё менш.

Mudryk:

— А мы пачалі адзначаць вялікае свята напярэдадні — 8 мая: арганізавалі вялікі веласіпедны прабег. Акцыя, што рэалізуецца сумесна з мясцовым аддзяленнем БРСМ, атрымала назву “Ад помніка да помніка”. Удзельнікі велапрабегу стартавалі ад гарадскога помніка землякам, якія загінулі ў час Вялікай Айчыннай вайны, і цягам дня наведвалі мемарыялы ды памятныя знакі ў вёсках раёна, дзе адбыліся сустрэчы з мясцовымі жыхарамі. Вядома ж, не абышлося і без мітыngu з выступленнямі ветэранаў.

Хочацца сказаць, што ніхто з нашых ветэранаў не будзе забыты, нават калі па стане здароўя чалавек не змог наведаць святочныя мерапрыемствы. Нашы работнікі правялі “агеньчыкі” ў хатах такіх ветэранаў...

Ivanickaja:

— У нас свята таксама стартавала велапрабегам. Прайшоў ён яшчэ 12 красавіка і называўся “Па здароўе — на веласіпедзе”. Гэта — ініцыятыва нашага старшыні райвыканкама Уладзіміра Піскіжава... Вы ведаеце, што Кіраўск не мае грамадскага транспарту, таму веласіпед ёсць у кожнага. У прабегу ўзялі ўдзел больш за 200 чалавек, у тым ліку чэмпіён свету па веласпорце, прызёр Алімпійскіх гульняў Наталля Цылінская. Але самы галоўны

ўдзельнік спартыўнай веласіпеднай акцыі — ветэран Вялікай Айчыннай вайны Васіль Антонавіч Буслаў, пра подзвігі якога “К” калісьці пісала...

adm.:

— Некалькі гадоў таму нас уразіў музей у Клічаве. І не толькі экспазіцыяй, якая сама па сабе ўнікальная, бо ў раёне з сакавіка па май 1942-га партызаны абвясцілі савецкую ўладу... Гаворка тут ідзе пра, здавалася б, простыя ды агульнадаступныя рэчы: на музейным дворыку растуць улетку лекавыя зёлкі ад “Зялёнай апіткі” (на кожнай — шылдачка з тлумачэннямі), а ў самім музеі цягам года ладзяцца літаратурныя ды музычныя салоны, не пабываць на якіх для мясцовай публікі — маветон. Дык вось, краюць гэтыя простыя рэчы душу. І калі бачыш у музеі сумесны плён намаганняў клубнікаў, бібліятэкараў і выкладчыкаў ДШМ, дык цудоўна разумееш, на што варты звычайны раённы адзел. Словам, інавацыя — гэта калі з душой і для душы...

Chramiankova:

— Дзякуй за добрыя словы. І пра ўнікальнасць нашага партызанскага краю — правільная заўвага... Дарэчы, майская аперацыя фашыстаў па спробах знішчэння партызанаў з дапамогай паветранага дэсанту называлася “Хрушч” (“Майскі жук”), а фінальная, па блакадзе нашых байцоў, — “Арол”. Тым не менш, савецкія абаронцы здолелі прарвацца... Натуральна, Дзень Вялікай Перамогі адзначаецца ў нас з надзвычайнай стараннасцю. З самага ранку

аўтакалона з ветэранамі і моладдзю кіроўваецца да Мемарыяльнага комплексу партызанскай славы “Усакіна”. На вясковых брацкіх могілках — 18 партызанскіх магіл. На кожнай з іх застаюцца 18 кошыкаў з кветкамі. А ў самім партызанскім лагеры (дакладная рэканструкцыя) прэзентуецца тэатралізаваная рэканструкцыя ваенных падзей. Летаць гэта быў фрагмент прарыву блакады. Сёлета — аднаўленне партызанскага ляснага побыту. Занята пры гэтым немалая колькасць работнікаў культуры.

adm.:

— Так, не дапамаглі фашыстам ні “хрушчы”, ні “арлы”... У чым яшчэ крэатыўныя адметнасці сёлёных урачыстасцей?

Партрэтны калідор

Chramiankova:

— Глобальных выдаткаў не панеслі. Вайсковую вопратку і муляжы зброі для тэатралізацыі нам ахвяраваў у свой час знакаміты беларускі кінаакцёр Ігар Сігоў, які з поспехам у нас выступаў на творчых вечарынах...

Majewska:

— Вялікую ўвагу надалі тэатралізацыі. Да прыкладу, падрыхтавалі шэсце з партрэтамі ўраджэнцаў Бярэзінскага раёна, якія адзначыліся подзвігамі ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Такім чынам утварыўся своеасаблівы партрэтны калідор пад назвай “Бессмяротны полк”...

Ivanickaja:

— Адначасова з велапрабегам у Кіраўску распачалася акцыя “Агонь славы і памяці герояў”. Гэты агонь будзе пранесены літаральна па ўсіх населеных пунктах раёна, дзе праходзілі баі. І вернецца ён на сваё месца 3 ліпеня — у Дзень Незалежнасці Беларусі, ля брацкіх могілак воінаў і партызан у Кіраўску...

adm.:

— Ці пройдуць урачыстасці ў вёсцы Боркі, дзе фашысты пасля партызанскага прарыву спалілі амаль дзве тысячы жыхароў?

Ivanickaja:

— Многія ведаюць, што паводле гэтых трагічных падзей Алесь Адамовіч напісаў аповесць “Карнікі”... Там, побач з мемарыяльным комплексам і капліцай, прайшоў мітынг-рэквіем. Дарэчы, прах загінулых пад час фашысцкай карніцкай акцыі быў перанесены некалькі гадоў таму ў агульную брацкую магілу. Раней ці не ў кожным гародзе сённяшніх жыхароў Борак высіліся магільныя крыжы...

adm.:

— Нам жыхары распавядалі ў свой час, што гэтыя крыжы на вясковых падворках — нібы свята абярэгі...

Ivanickaja:

— Пагаджаюся, у нас кожная плядзя беларуска зямлі крывёй паліта, а таму — свята... Тым не менш, некалькі гадоў таму было прынята агульнае рашэнне, каб перанесці прах загінулых у брацкае пахаванне...

adm.:

— Прадоўжым гаворку пра святочныя цікавосткі, або, так бы мовіць, пра тэхналогію інавацыйных падыходаў.

Mudryk:

— У нас раённая святочная праграма атрымала назву “Пераможны май”. Сумесна з БРСМ падрыхтавалі акцыю па раздачы жыхарам

і гасцям горада чырвона-зялёных стужак. Праходзіць у Іўі таксама фінал лёгкаатлетчнай эстафеты ў гонар Перамогі. Нашы культасветработнікі падрыхтавалі і тэатралізаваную кампазіцыю...

adm.:

— Цудоўна ведаем, што і Кіраўшчына заўжды славілася маштабнымі рэтра-кампаніямі. У адзін з дзён Вялікай Перамогі, да прыкладу, на гарадской плошчы прайшло дэфіле мод 1945 года. Сукенкі, гарнітуры, абутак шукалі па ўсім раёне. Але атмасфера тагачаснага пераможнага мая была з поспехам адноўлена. Чым Кіраўск здзівіў сёлета?

Ivanickaja:

— Ну, не ведаю, ці здзівіў... На гарадской плошчы вырасла саракаметровая па даўжыні Сцяна Памяці са шчытоў, абцягнутых чырвонай тканінай. На іх мы змясцілі фотадакументы, што нагадалі жыхарам пра цяжар ваеннага ліхалецця. А ў цэнтры — партрэтная галерэя нашых слаўных ветэранаў, якія гэты цяжар з гонарам вытрымалі і перамаглі фашысцкую навалу. Побач, на драўляных кубах, размясцілі экспанаты ваеннага часу. Атрымаўся музей пад адкрытым небам... На яшчэ адной пляцоўцы гарадской плошчы працаваў ваенна-палявы кінатэатр. У вялікай вайскавай палатцы дэманстравалася хроніка часоў Вялікай Айчыннай. Інтэр’ер “кінатэатра” таксама быў аформлены ў жанры “рэтра”. Старая кінаўстаноўка, карты ваенных дзеянняў і тагачасныя плакаты

На людным месцы

У красавіку ў Штаб-кватэры UNESCO ў Парыжы адбылося ўрачыстае пасяджэнне, прысвечанае 60-годдзю далучэння Беларусі і Расійскай Федэрацыі да UNESCO, і канцэрт з гэтай нагоды, у якім прынялі ўдзел Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь “Фальклорны ансамбль “Дударыкі” і Нацыянальны рускі акадэмічны народны хор імя Пятніцкага.

МІНСК — ПАРЫЖ

Калі паўстала пытанне, які творчы калектыў можа годна і найбольш яскрава прадставіць нашу краіну ў UNESCO, адразу ўзнікла думка, што гэта павінен быць цікавы дзіцячы калектыў, які прэзентуе беларускае традыцыйнае мастацтва. Досвед удзелу ў шматлікіх міжнародных форумах кожны раз пацвярджае менавіта такі падыход: Беларусь цікавая свету перш за ўсё

добра захаванымі фальклорам і традыцыйнай культурай.

Усім гэтым патрабаванням цудоўна адпавядае фальклорны ансамбль “Дударыкі” — адзін з самых адметных дзіцячых калектываў, які мае багаты творчы традыцыі, цікавы і разнастайны рэпертуар, вялікую калекцыю музычных інструментаў. Створаны ў 1970 — 1971 гадах выдатным музыкантам Дзмітрыем Ровенскім, выхадцам з Капыльшчыны (ён сам прайшоў цікавую школу ў “Капыльскіх дударых”), ансамбль назапасіў вялікі творчы досвед, стаў вядучым калектывам краіны. Кожны яго ўдзельнік не толькі выдатна валодае некалькімі музычнымі інструментамі, многія з якіх зроблены кіраўніком разам з дзецьмі, але добра спявае і танчыць, ствараючы на сцэне яркія канцэртныя нумары ды кампазіцыі.

Сёння ў рэпертуарнай палітры ансамбля — разнастайныя народныя музычныя творы і песні, танцы, найгрышы на старадаў-

“Дударыкі” скараюць!

“Дударыкі” з Хорам Пятніцкага: выступленне ансамбля ў Штаб-кватэры UNESCO.

стваралі адпаведны настрой. Не абышлося, натуральна, і без палявой кухні...

adm.:
— Не сумняваемся, здзівілі — і пры гэтым не паўтарыліся! Пытанне да ўсіх: а колькі ўсе гэтыя святочныя інавацыі каштавалі?

Chramiankova:
— Не перажывайце, глабальных выдаткаў не панеслі. Вайсковую вопратку і муляжы зброі для тэатралізацыі нам ахвяраваў у свой час знакаміты беларускі кінаакцёр Ігар Сігоў, які з поспехам у нас выступаў на творчых вечарах. Так што ў нас апрача савецкай формы нават бутафорская гітлераўская маецца. Пад час ваенных рэканструкцый ёсць у што “палонных”

adm.:
— І ўсё ж, ці шмат людзей адгукнулася дапамагчы ў правядзенні свята? Інакш кажучы, спонсарамі можаце пахваліцца?

Mudryk:
— Для правядзення творчых святочных мерапрыемстваў мы вялікай патрэбы ў спонсарах не адчуваем: нашы работнікі самі з вялікім задавальненнем займаюцца правядзеннем свята. Дый ніхто з артыстаў, музычных калектываў не адмовіўся выступіць у гэты святы для ўсяго народа дзень. Тыя ж народныя майстры сваімі рукамі зрабілі выдатныя падарункі...

Але не абышлося і без спонсараў. Мясцовыя СВК аказалі фінансавую дапамогу ў віншаванні ветэранаў

Словам, і тут было шмат цікавай тэатралізацыі.

Mudryk:
— Сёлета мы падрыхтавалі адразу некалькі канцэртных праграм. Маштабным і відовішчым стаў фінал конкурсу дзіцячай эстраднай творчасці “Зоркі Іўеўшчыны”. Традыцыйна сабралі шмат гледачоў канцэрты самадзейных калектываў з раёна,

Пра інавацыі галоўнага майскага святкавання

музей, для гэтага актыўна дзейнічае працоўная група. Неўзабаве музей разам з Раённым цэнтрам рамёстваў размесціцца ў колішнім будынку гімназіі, дзе ўжо распачаўся рамонт. Чым не падарунак для ветэранаў, здабыткі і подзвігі якіх і стануць годнай асновай для стварэння будучай музейнай экспазіцыі?

Запланавалі неўзабаве арганізавана паказаць удзельнікам Вялікай Айчыннай вайны першую экспазіцыю музея “Воінскі подзвіг продкаў: ад Георгіеўскага кавалера да Кавалера ордэна Славы”. Стваральнікам музея надвычай важна меркаванне людзей, якія прайшлі выпрабаванні ваеннага ліхалецця.

Ivanickaja:

— У нас свята стартвала велепрабегам. Прайшоў ён яшчэ 12 красавіка і называўся “Па здароўе — на веласіпедзе”. Гэта — ініцыятыва нашага старшыні райвыканкама Уладзіміра Піскіжава... Вы ведаеце, што Кіраўск не мае грамадскага транспарту, таму веласіпед ёсць у кожнага. У прабегу ўзялі ўдзел больш за 200 чалавек. Але самы галоўны ўдзельнік спартыўнай веласіпеднай акцыі — ветэран Вялікай Айчыннай вайны Васіль Антонавіч Буслаў, пра подзвігі якога “К” калісьці пісала...

быць іншым стаўленне да людзей, што такой дарагой цаной здабылі мір для ўсяго свету?!

Ад рэдакцыі. Шчыра кажучы, перад онлайн-канферэнцыяй мы звязаліся з многімі раённымі аддзеламі ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі. А пакінулі для друку фактуру, здабытую толькі ў чатырох. Крытэрыем адбору была свежасць успрыняцця таго, што сёння чакаюць ад работнікаў культуры слухачы ды гледачы, найперш у дадзеным выпадку — нашы ветэраны Вялікай Айчыннай вайны. Але гэта не азначае, што ў асобных іншых рэгіёнах Свята Перамогі прайшло нецікава. Дарагія чытачы, тэлефануйце, звязвайцеся па электроннай пошце, пішыце пра свае святочныя эксклюзівы! Абяцаем, калі яны таго вартыя, мы змесцім іх на старонках “К” у спецыяльнай “паліграфічнай” падборцы.

На здымках: пад час тэатралізацыі ля Мемарыяльнага комплексу партызанскай славы “Усакіна” Клічаўскага раёна.

K

"Бессмяротнага палка"

Mudryk:

— Ніхто з нашых ветэранаў не будзе забыты, нават калі па стане здароўя чалавек не змог наведаць святочныя мерапрыемствы. Нашы работнікі правялі “агеньчыкі” ў хатах такіх ветэранаў...

Вялікай Айчыннай вайны і работнікаў тылу.

adm.:
— Штогод кожны раён рыхтуе да 9 Мая выдатную канцэртную праграму. А што тут было цікавага?

Ivanickaja:
— На нашым канцэрце не было традыцыйных вядучых. Перад кожным з нумароў работнікі культуры раёна чыталі маналогі, змест якіх цалкам адпавядаў наступнаму канцэртнаму нумару.

эстрадная вечаровая праграма. Акрамя таго, адмыслова для моладзі зладзілі тэматычны танцавальны вечар. Карацей, ніхто на свяце не сумаваў! А як свяціліся твары нашых ветэранаў!..

adm.:
— Як вы думаеце, што варта зрабіць работнікам культуры, каб ветэраны адчувалі ўвагу да сябе не толькі пад час вялікіх святаў?

Majewska:
— Як вядома, у нашым горадзе ствараецца Раённы краязнаўчы

Mudryk:

— Я казала пра “агеньчыкі”, якія нашы работнікі культуры ладзяць у дамах нямоглых ужо ветэранаў Вялікай Айчыннай. Гэтыя агеньчыкі саграваюць душы кожнага з нас...

Ivanickaja:

— Мы таксама ведаем свае ветэранаў і ніколі на іх не забываемся. Нашы бібліятэкары, да прыкладу, запісалі кожны успамін, які цяпер — на вагу золата. Дыскі з гэтымі фільмамі складаюць наш залаты краязнаўчы фонд. І ці можа

апрацаць... Да нашага Кургана Славы, дзе былі завершаны святочныя мерапрыемствы, вывозілі планшэты з фотадакументамі. Такая перасоўная музейная выстаўка таксама не патрабавала ўкладанняў. Так што галоўны “расходны матэрыял” — натхненне нашых работнікаў культуры. А натхнення ніколі не шкада... Дарэчы, нягледзячы на шэраг выязных мерапрыемстваў, наш музей працягваў працаваць 9 мая ў звычайным працоўным рэжыме. Як вы разумееце, у гэты дзень у нас было асабліва шмат наведвальнікаў, якія прыходзілі, каб убачыць сваіх родзічаў-вызваленцаў на шматлікіх музейных фотаздымках.

Ivanickaja:
— Так, расходы былі мінімальнымі.

ніх народных інструментах, а іх у ансамблі — больш за 30 найменняў. Цікава і тое, што ўсе артысты вучацца граць, спяваць і танцаваць у сваёй роднай беларускамоўнай гімназіі № 14 г. Мінска. Тут адкрыты класы гармоніка, скрыпкі, цымбалаў, духавых інструментаў, народных спеваў і танцаў. Менавіта ў “Дударыках” упершыню ў краіне дзяўчынкі зайгралі на барабане, бубне, гармоніку, дудцы, акарыне, жалейцы і нават на дудзе.

У 2003 годзе ў гімназіі быў адкрыты Музей народных музычных інструментаў, што налічвае звыш 350 экспанатаў (64 найменні), большасць з якіх зроблены вядомымі беларускімі майстрамі. Удзельнікі ансамбля пераабсталявалі музычны клас пад звычайную сялянскую хату з бажніцай, цаглянай печку, люлькай, калаўротам, абрусамі, куфрам ды іншымі рэчамі сялянскага побыту. Як сапраўдныя музычныя інструменты гучаць у канцэртах пілы, косы, набіліцы, шаргуны, маслабойкі, падковы, прасы...

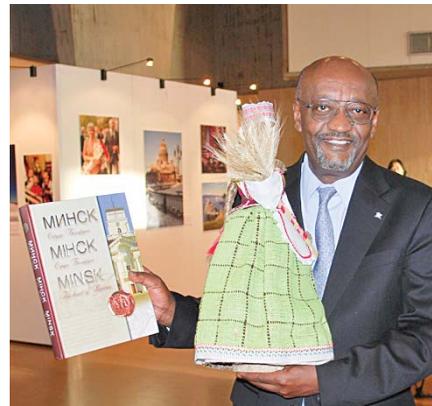
Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Беларусі ў Францыі П.Латушка (у цэнтры) і прадстаўнік Беларускага фонду культуры Т.Стружэцкі сярод удзельнікаў калектыву.

Яшчэ ў 1993 годзе “Дударыкам” было прысвоена званне “ўзорны”, а ў 2010-м ансамбль стаў Заслужаным аматарскім калектывам Рэспублікі Беларусь.

За 40 гадоў сваёй дзейнасці ансамбль даў 1 700 канцэртаў, у тым ліку каля 500 — за мяжой. Калектыву неаднаразова і вельмі цёпла прымалі ў Англіі, Аўстрыі, Венгрыі, Германіі, Італіі, Латвіі, Польшчы, Расіі, Румыніі, Сербіі, Славакіі, Тайвані, Фінляндыі, Францыі, Шатландыі, Чэхіі.

Ансамбль “Дударыкі” з’яўляецца найлепшым прыкладам захавання беларускай духоўнасці і самабытнасці, вялікай самаадданасці беларускаму народнаму мастацтву і служэння на карысць нашай Радзімы...

Але вернемся да паездкі ў Парыж. Па дарозе, па ініцыятыве і пры дапамозе Культурнага цэнтра Беларусі ў Польшчы, быў арганізаваны канцэрт ансамбля “Дударыкі” ў Доме дружбы, на якім прысутнічалі нашы суайчыннікі,

...і беларускі сувенір — на добрую памяць.

кіраўнікі і актывісты таварыстваў “Польшча — Усход” і “Польшча — Беларусь”, беларускія дыпламаты. Трэба было бачыць, з якой радасцю і цеплынёй сустракалі прысутныя кожны канцэртны нумар! А для “Дударыкаў” гэты канцэрт быў яшчэ і добрай рэпетыцыяй перад выступленнем у UNESCO.

Задоўга да канцэрта многія гледачы з вялікай зацікаўленасцю знаёміліся з выстаўкай беларускіх народных музычных інструментаў, якія ансамбль прывёз са сваёй

калекцыі: фатаграфавалі, бралі ў рукі, спрабавалі граць...

30-хвіліннае выступленне (такі быў рэгламент для абодвух калектываў) прайшло на адным дыханні — ярка, дынамічна і непаўторна. Вянок веснавых песень Вяяснянкі змянялі Ашмянскія і Смаргонскія кадрылі, Чэрніцкія найгрышы, вальсы, Крупіцкая полька у апрацоўках В.Давідовіча, М.Сіраты, У.Грома. Высокая сцэнічная культура, адметныя строі, творчы імпэт і шчырыя беларускія ўсмешкі скарылі залу. Для большасці гледачоў выступленне “Дударыкаў” было сапраўдным адкрыццём: напэўна, такога яркага сцэнічнага прадстаўлення не чакалі. За кулісамі ж за выступленнем “Дударыкаў” з цікавасцю назіралі артысты Хору імя Пятніцкага, а пасля сумеснага канцэрта сабраліся разам на агульны фотаздымак.

Нацыянальнае мастацтва нашай краіны ў Штаб-кватэры UNESCO было прадстаўлена праўдзе ярка і адметна.

Тадэуш СТРУЖЭЦКІ

У рэдакцыю прыйшоў ліст з Вялікай Ухалода, што на Барысаўшчыне. Менавіта тут, як паведаміла вядучы метадыст аддзела бібліятэчнага маркетынгу Барысаўскай ЦРБ Алена Капыток, працуе Надзя Мацюшонак — адна з лепшых у раёне. Сёння мы знаёмім чытачоў з яе досведам.

“2 мая, пятніца, 7.30 раніцы. Наўкола — вясна. Па дарозе на працу атрымліваю асалоду ад лёгкага ветрыку і думаю пра доўгачаканае лета. Ад майго дома да бібліятэкі — прыкладна два кіламетры. Кожны дзень я праходжу іх з задавальненнем: раніцай — ад таго, што іду на любімую працу, увечары — ад таго, што вяртаюся дадому, дзе мяне чакаюць дарагія майму сэрцу людзі.

Здалёк бачу будынак школы. Вось я і прыйшла. Так атрымалася, што сельская бібліятэка знаходзіцца ў школьным памяшканні. Разам з нашай установай размешчаны паштовае аддзяленне і ашчадная каса банка. Вось такое цікавае суседства. Аднак нам гэта не перашкаджае. Хутчэй, наадварот, — аб’ядноўвае.

8.00. Каля ўвахода сустракаю сваю калегу — і мы разам заходзім у бібліятэку. Вось і пачаўся новы працоўны дзень.

Памяшканне ў нас прасторнае, сонечнае, шмат кветак. Прыемным сюрпрызам сённяшняй раніцы стаў кактус: за ноч ён выпусціў стрэлы дзвюх цудоўных кветак. Мы любуемся раслінай, ставім кактус на кафедру: няхай і ў нашых чытачоў будзе добры настрой!

На гадзінніку — **8.10.** Да адкрыцця яшчэ дваццаць хвілін, але першыя чытачы з нецярплівасцю зазіраюць у дзверы. Ёта нашы самыя галоўныя “кліенты” — першакласнікі! Яны кожны дзень разы па тры звяртаюцца за часопісамі. “Рюкзачок”, “Качели”, “Вясёлка”, з цікавасцю гартуюць новыя кнігі сучасных беларускіх пісьменнікаў Алены Масла, Раісы Баравіковай, Уладзіміра Ліпскага ды іншых.

8.20. Нашы маленькія няўрымслівыя чытачы пабеглі на ўрокі. Надышоў час прыводзіць у парадак фонд і працоўныя месцы. Прабачце, зусім забылася прадставіцца: Надзея Уладзіміраўна Мацюшонак, бібліятэкар сельскай бібліятэкі вёскі Вялікай Ухалода, што знаходзіцца ў Барысаўскім раёне. Працую тут з 1998 года.

Маю калегу завуць Алена Уладзіміраўна Бабіцкая. У 2011-м яна скончыла Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя М.Танка, атрымала прафесію педагогічнага псіхолога і прыйшла працаваць у нашу бібліятэку. Вельмі гэтым ганарыцца і рада, што можа рэалізаваць тут свае прафесійныя навыкі ды ўменні.

А я рада, што ў нашым невялікім калектыве з’явіўся спецыяліст, які ўмее прафесійна працаваць з камп’ютарам. Сама я гэтаму толькі вучуся. Па серадах езджу ў Цэнтральную бібліятэку, дзе метадыст па аўтаматызацыі Павел Алейнік праводзіць заняткі для бібліятэкараў па інфарматызацыі бібліятэчных працэсаў.

8.30. Добрай раніцы, чытачы! Наша бібліятэка адкрыта для вас!

8.45. Праглядаю ранішняю прэсу. Учора прыйшоў свежы нумар прафесійнага часопіса “Бібліятэка прапаўне” — трэба азнаёміцца з артыкулам, прысвечаным сучаснай дзіцячай літаратуры беларускіх аўтараў. Напрыканцы года ў бібліятэцы мы правядзем своеасаблівы кастынг такой літаратуры сярод дзяцей і бацькоў. Трэба вывучыць фармуляры чытачоў, зрабіць падборку літаратуры, аформіць выстаўку-інсталюю па гэтай тэме.

Тым часам мая калега Алена Уладзіміраўна ўключае камп’ютар, падключае Інтэрнэт. На сёння ў нас некалькі заданняў для самаадукацыі: пацікавіцца досведам працы мультымедыяных цэнтраў у публічных бібліятэках, азнаёміцца з сайтам Нацыянальнага цэнтра прававой інфармацыі. Мы толькі распачалі працу ў гэтых напрамках і думаем, што досвед калег будзе карысны.

9.00. Саджуся за кафедру выдачы і пачынаю запаўняць Дзёнік працы. Наша бібліятэка карыстаецца папулярнасцю ў жыхароў вёскі; штодня мы абслугоўваем ад 20 да 60 дарослых і

дзяцей, выдаём ад 100 да 300 кніг, часопісаў і газет.

9.45. А вось і званок з урока. Акурат праз хвіліну памяшканне запаўняецца школьнікамі розных узростаў — ад пачаткоўцаў да старшакласнікаў. Мы спяшаемся абслужыць іх усіх як мага хутчэй, бо праз пяць хвілін празвініць званок на ўрок. Дзяўчынкі са старшых класаў просяць “Мёртвыя душы” Гогаля, дзяцей у класе — шэсць чалавек, кнігі хапіла на ўсіх.

— Надзея Уладзіміраўна, ці прыйшоў новы нумар “Вясёлкі”? — у бібліятэку зазірае другакласнік Кірыл Ігнатвіч.

— Так, Кірыл. Учора атрымалі. Тым часам у бібліятэку заходзяць дарослыя чытачы, бачаць аншлаг каля кафедры і садзяцца, усміхаючыся, на

Адзін дзень з жыцця бібліятэкі

Тэрапія літаратурай

А я рада, што ў нашым невялікім калектыве з’явіўся спецыяліст, які ўмее прафесійна працаваць з камп’ютарам. Сама я гэтаму толькі вучуся. Па серадах езджу ў Цэнтральную бібліятэку, дзе метадыст па аўтаматызацыі Павел Алейнік праводзіць заняткі для бібліятэкараў па інфарматызацыі бібліятэчных працэсаў.

крэслы пачакаць, пакуль мы выдадзім літаратуру для хлопчыкаў і дзяўчынак.

У нядаўна адкрытым мультымедычным інфармацыйна-адукацыйным цэнтры таксама кіпіць работа: да Алены Уладзіміраўны звяртаюцца студэнты-завочнікі, просяць дазволу адсканаваць дакументы і адправіць іх па электроннай пошце.

Адразу ж за імі прыйшла маладая мама з двухгадовай дачушкай.

— Вераніка, выбірайце кнігі, а Дашы мы пакажам кніжкі-цацкі з выстаўкі.

Час імкліва набліжаецца да 11.00. Я падбіраю кнігі для чарговай кніжнай выстаўкі. Асветніцкая праца займае асаблівае месца ў нашай бібліятэцы. Кожны дзень — мерапрыемства. Няхай невялікае, але абавязкова звязанае з літаратурай, кнігай, чытаннем.

Праз паўгадзіны выстаўка гатова. Дзеці з захапленнем разглядаюць кнігі. Асабліва іх цікавяць творы, што напісалі Андрэй Жвалеўскі і Яўгенія Пастэрнак. Справа ў тым, што яны ў мінулым годзе наведлі нашу бібліятэку, падарылі нам дзесяць сваіх кніг, і з таго часу дзеці пастаянна сочаць за новымі паступленнямі ды ў першую чаргу чытаюць менавіта кнігі знаёмых аўтараў.

Тым часам, пакуль я займалася выстаўкай, Алена Уладзіміраўна напісала аб маючых адбыцца падзеях у нашым блогу. Благасфера — кірунак пакуль новы ў рабоце, але мы лічым яго перспектывным. Блог “Сельская бібліятэка в.В / Ухалода” штодня праглядаюць больш за 300 разоў. Мы бачым, што гэтая дзейнасць запатрабавана як калегамі,

так і нашымі чытачамі. Акрамя гэтага, у бібліятэцы распрацаваны і актыўна паўняецца віртуальны праект “Інсайт бібліятэчны”, прысвечаны бібліятэрапіі. Сучасную тэму ўзялі вузканакіраваную: беларускія дзіцячыя пісьменнікі.

12.00. Пачынае працу школьная група падоўжанага дня. Сёння мы запрасілі дзяцей на кіналекторый па казачных героях, і я рыхтую гульнявую віктарыну для аматараў казак. Мы вырашылі паказаць дзецям мультфільм паводле казкі Сяргея Аксакава “Пунсовенькая кветачка”, а потым правесці віктарыну. Маленькія чытачы зручна размясціліся за сталамі з дзіцячымі часопісамі і кніжкамі. Увага! Цішыня! Кінсеанс пачынаецца...

12.45. Выкладчык беларускай мовы і літаратуры просіць зняць ксеракопію метадычак, адначасова цікавіцца кніжнай выстаўкай “У дапамогу педагогам-прадметнікам”. Выбірае кнігу “Правілы сучаснай беларускай арфаграфіі”.

Дзверы адкрываюцца і ў бібліятэку зазіраюць дзесяцікласніцы.

— А ці можна пакарыстацца Інтэрнэтам?

— Вядома, праходзьце... Алена Уладзіміраўна, дапамажыце дзяўчынкам знайсці патрэбныя рэсурсы.

13.00. Надышоў час абеду. Паспяваю выйсці ў бліжэйшы магазін і палюбавацца вясновым пейзажам.

13.30. Адразу ж пастра абеду прыйшлі педагогі. Настаўніца гісторыі цікавіцца, ці ёсць у нас што-небудзь новае па гісторыі Беларусі, праглядае мясцовую газету “Гоман Барысаўшчыны”. Настаўнік фізікі прыйшоў зняць ксеракопію лабараторнай работы па фізіцы і выбраць новую кнігу. Ён захапляецца дэтэктыўнай літаратурай. У платным фондзе — новыя паступленні. Адна з кніг яго зацікавіла, мы афармляем платную паслугу “Выдача кніг на дом з фонду кніг, набытых за пазабюджэтныя сродкі”.

15.00. Заходзіць Нэлі Сямёнаўна — у мінулым настаўніца рускай мовы і літаратуры. Пасядзела, паразмаўляла з намі пра навіны сельскага жыцця, узяла часопісы “Гаспадар” і “Алеся”. Яна — наш пастаянны чытач з 1980 года.

15.30. Выпускніцы забягаюць, каб раздрукаваць тэксты з факультатыву англійскай мовы. Іх зацікавіла кніжная выстаўка “Абітурыенту і не толькі...”. Прагледзелі таксама “Даведнік абітурыента” і “1000 прафесій”. Пад час прагляду ў хлопцаў завязалася гутарка аб прафесіях, запатрабаваных сёння і ў будучыні. Вельмі цікавыя думкі ў нашай моладзі наконт гэтага. Трэба будзе запланаваць дыскусійны стол па гэтай тэме.

На гадзінніку — **16.40.** Працоўны дзень набліжаецца да завяршэння, а чытачоў становіцца толькі больш. У нас так амаль заўсёды: большасць дарослых чытачоў прыходзіць да канца працоўнага дня. Мы абслугоўваем апошніх наведвальнікаў. На гадзінніку — роўна **17** гадзін: вась і канец працоўнага дня.

Расстаўляем літаратуру на паліцы, прыводзім у парадак кафедру, выключаем камп’ютар.

Заўтра будзе новы дзень — новыя кнігі і новыя чытачы.

Дарога дадому праходзіць міма храма Святога Мікалая Цудатворца.

Заўтра трэба не забыцца адвезці ў аддзел апрацоўкі і камплектавання Цэнтральнай бібліятэкі 35 кніг, падараных настаўніцкаму храму айцом Аляксандрам нашай бібліятэцы.

Да пабачэння і да новых сустрэч!

З павагай да вас — бібліятэкар сельскай бібліятэкі вёскі Вялікай Ухалода

Надзея МАЦЮШОНАК

Стратэгія начальніка аддзела

Палац пакуль без інвестара...

Віктар ЗАХАРАНКА,
Нараўлянскі райвыканкам

Чарнобыльская бяда адкаваліла ад Нараўляншчыны ладны кавалек непаўторных па ландшафце зямель. Цяпер яны — у складзе Палескага дзяржаўнага радыяцыйна-экалагічнага запаведніка, дзе, як кажуць, і мядзведзі ўжо завяліся... Адсяленне людзей з гэтага непаўторнага прыпяцкага краю паўплывала і на сетку мясцовых устаноў культуры. На сёння ў раёне — толькі 8 СДК, 7 сельскіх клубаў, 14 бібліятэк, музей, Цэнтр рамёстваў, РДК і ДШМ з пяццю філіяламі...

— Шмат у чым раёну дапамагла Дзяржаўная праграма развіцця Прыпяцкага Палесся. За яе кошт якасна ўзноўлены Раённы дом культуры, якому летась споўнілася ўжо 70 гадоў. Мадэрнізавалі таксама Дзіцячую школу мастацтваў. Сёння гаспадарчым спосабам капітальна рамантуем установы Цэнтральнай бібліятэчнай сістэмы. Менавіта такім эканамічным чынам давалі да ладу і дзіцячую бібліятэчную ўстанову. У цэнтры ўвагі гаспадары — і сельскія клубы. Лічу гэты кірунак дзейнасці адным з асноўных для начальніка аддзела.

Лагічны працяг рамонтаў — добраўпарадкаванне прылеглых да клубаў ды бібліятэк тэрыторый (іншыя двух гектараў дасягаюць!). Гэтыя ўчасткі, натуральна, таксама задзейнічаны ўлетку для правядзення анімацыйных мерапрыемстваў. Каб выглядалі такія “летнія сцэны” прывабна, мы нават раённы конкурс абвясцілі. Штогадовымі вынікамі яго я задаволены. У якасці прэміі уручаем лепшым установам музычную, гукаўзмацняльную апаратуру. І тут асаблівых праблем мы не адчуваем. Устаноў — не так шмат, сучаснай тэхнікі хапае. Не скажу, што развіццю нашай справы замінае кадравы дэфіцыт. Безумоўна, вельмі хацелася б, каб нашы людзі мелі спецыяльную адукацыю. Так атрымліваецца не заўжды. Але і тут ёсць выйсце: кадры імкнёмся пастаянна вучыць...

Вельмі важным у дзейнасці начальніка аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі лічу цесны кантакт з кіраўніцтвам раёна, бо адну дзяржаўную справу робім. У мяне, да прыкладу, са старшынём Нараўлянскага райвыканкама Валерыем Шлягам — узаемаразуменне поўнае. Ён у раёне — не адзін дзясатка гадоў і цудоўна разумее, якая важная роля адведзена нашаму аддзелу ў агульнараённым штодзённым

Праблемы ў нас, безумоўна, ёсць. Адна з іх звязана з аднаўленнем Палацава-паркавага комплексу Горватаў XIX ст. у раённым цэнтры. Вырашэнне гэтай праблемы ператварылася цягам апошніх гадоў у нязбыўную мару. У якія толькі праграмы мы ні ўключалі названы аб’ект... Нават на дзяржаўным узроўні было калісьці вырашана падступіцца, урэшце, да вырашэння набалелага пытання. Перашкодзіла эканамічная сітуацыя.

клопаце. Мы, у сваю чаргу, імкнёмся давер апраўдаць. Летась на будаўніча-рамонтныя работы нам было выдаткавана з раённага бюджэту 150 мільёнаў рублёў. Сума — немалая. Але і запыт — вельмі строгі: штотыднёва на райвыканкамаўскіх планёрках кіраўнік Нараўляншчыны сур’ёзна аналізуе, што і з якой якасцю зроблена нашым аддзелам.

Праблемы ў нас, безумоўна, ёсць. Адна з іх, на мой погляд, звязана з аднаўленнем Палацава-паркавага комплексу Горватаў XIX ст. у раённым цэнтры. Вырашэнне гэтай праблемы ператварылася цягам апошніх гадоў у нязбыўную мару. У якія толькі праграмы мы ні ўключалі названы аб’ект... Нават на дзяржаўным узроўні было калісьці вырашана падступіцца, урэшце, да вырашэння набалелага пытання. Перашкодзіла эканамічная сітуацыя. Але спадзяванню не пакідаем. Палац можа — і павінен! — стаць цэнтрам, што паяднае ўнутрыраённыя турыстычныя маршруты, якія ўжо цяпер прыносяць нам пэўны прыбытак. (Маршруты зольшага датычацца мінуўшчыны, звязанай з Вялікай Айчыннай вайной; на двух аддзелаўскіх аўтобусах мы возім ахвотных да воінскіх пахаванняў, да вёскі Лупень, што паўтарыла лёс Хатыні, да партызанскіх лясных стаянак. Дарэчы, экскурсію вядзе наш спецыяліст з ліку музейных работнікаў.)

Што можам, тое і робім: прыбралі тэрыторыю ў парку і ля палаца, рэгулярна аднаўляем плот вакол аб’екта. На іншае грошай пакуль няма. Палацавы брэнд застаецца пакуль марай. Але мы для таго і працуем, каб мары, няхай сабе і недасяжныя на першы погляд, абавязкова здзяйсняліся...

Сёння, а дакладней — у ноч на нядзелю, стане вядомы пераможца конкурсу песні "Еўрабачанне-2014", які гэтым разам прайшоў у сталіцы Даніі — Капенгагене. Беларусь на форуме прадстаўляў спявак Тэа (Юрый Вашчук). З-за таго, што "К" здавалася ў друк 7 мая, мы, натуральна, не маглі ведаць, уласна кажучы, ці адолеў наш выканаўца стадыю другога паўфіналу, які адбыўся ў чацвер і ў якім Юрый удзельнічаў. Таму нам даводзіцца толькі гадаць і будаваць здагадкі аб тым, як выступіў (ці выступіць сёння) беларускі артыст. Разам з намі гэтай адказнай справай мы папрасілі заняцца двух чалавек, што маюць самае непасрэднае дачыненне да фестывалю.

Алег КЛІМАЎ

Прагнозы — справа няўдзячная

Уладзімір МАКСІМАЎ, у 2004 годзе, калі Беларусь дэбютавала на "Еўрабачанні", — генеральны прадзюсар Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі:

— Я Юрыя Вашчука ведаю даўно, гэта вельмі адораны чалавек. Спадзяюся, удзел у "Еўрабачанні" з'явіцца для яго добрым трамплінам для заваявання новых творчых вышынь, але пры гэтым ён не будзе выкарыстоўваць конкурс для таго, каб выгадаваць з сябе вялікага артыста. Няхай проста ўдасканальваецца, развіваецца як кампазітар, аранжыроўшчык, моцны вакаліст. Да самога ж "Еўрабачання" ў мяне стаўленне адназначнае: гэтае мерапрыемства не мае ніякага дачынення да мастацтва. Гадаць на кававай гушчы я не стану, таму што музыку, якая гучыць на конкурсе, я не разумею і не люблю. І няхай не крыўдуе Тэа, якому я жадаю выхаду ў фінал...

Яўген АЛЕЙНІК, кампазітар, прадзюсар, сябра беларускага журы конкурсу, адзін з аўтараў песні "I Love Belarus", з якой Настасся Віннікава выступіла на "Еўрабачанні-2011":

— Юра варты фіналу. Раствума-чу, чаму. Я доўгі час не перасякаўся з Тэа на прафесійнай ніве. Аднак у гэтым годзе лёс нас усё ж сутыкнуў. Пасля таго, як песня маёй групы "Ауга" стала афіцыйнай песняй Чэмпіянату свету па хакеі, тэлеканал "Беларусь 1" прапанаваў запісаць дуэт калектыву і Тэа. А што? Забіяцкі Тэа і прыгажуня Юлія Быкава: прадстаўнік на "Еўрабачанні" і спявачка Чэмпіянату — усё вельмі арганічна. Тым больш, што абодва мерапрыемствы праходзяць у адзін час. Я спачатку трохі засумняваўся ў магчымасці запісу ўдзельніка "Еўрабачання" пад час яго падрыхтоўкі да конкурсу: вельмі ж шмат спраў трэба зрабіць перад паездкай на апошні. Па сваім досведзе памятаю, што

надзейны і адказны саліст. Прадзюсары тэлепраграмы "Наперад у мінулае" ўвогуле літаральна моляцца на Тэа: ён за некалькі гадоў зрабіў для перадачы больш за 120 аранжыровак народных песень! Выканаўцы, якія працуюць з Юрам, адзначаюць яго пачуццё музыкальнага стылю. Ад сябе хачу адзначыць тое, што ён самастойна напісаў і спрадзюсіраваў сваю конкурсную песню, чым сэкраноміў тэлеканалу нямала сродкаў. Я вельмі рады, што Юра зрабіў

спецыялістаў і мінімізаваць паслугі замежнікаў. Прыемным для мяне момантам у знаёмстве з Тэа з'явіўся і той факт, што ён улічыў маю прапанову ды ўключыў у склад бэк-вакалістаў выдатнага выканаўцу Арцёма Ахпаша, вакал якога, як мне здаецца, вельмі ўдала спалучаецца з голасам Юрыя.

Цяпер займаюся самай няўдзячнай, але такой любімай усімі чытачамі работай — аналізам галасавання і прагнозамі. Мне ўво-

Румынію, Славенію, Літву, Мальту і Грэцыю.

Пра фінал і мае асабістыя сімпатыі ды меркаванні. Адрозна скажу, што песня Украіны ў сёлетняга выканаўцы — не параўнальная з двума папярэднімі шэдэўрамі. Аднак, калі Гайтану ў 2012-м, на мой погляд, незаслужана засудзілі, то ў прадстаўніка гэтага года велізарная фора перад астатнімі. Такім чынам, мае ўлюбёнцы. Аўстрыя: песня проста клас — у "жанры" бондзіяд (успомнілася Шырлі Бэсі); незвычайны голас і прыгожая аранжыроўка. Ірландыя: зачаравальны пачатак, класічны "еўрабачаны" прыпеў. Нідэрланды: адчуваю слабасць да гуртоў, якія граюць у стылі "Lady Antebellum"; вельмі рамантычны трэк. Нарвегія: арыгінальны голас, прыгожая, інтымна выкананая песня. Мне здаецца, многія адзначаць менавіта гэты твор з-за атмасферы шчырай размовы паміж выканаўцамі і гледачом. Нарвежскі спявак выгодна адрозніваецца ад букмекерскага фаварыта з Арменіі менавіта ў жаданні пагаварыць з гледачом, а не выплюхнуць на яго патак гукаў. Іспанія: сустракайце велічную краіну, якая заўсёды славілася моцнымі галасамі. Швецыя: мой асабісты фаварыт. Вось ужо дзе скарысталіся перавагамі аддаленасці ад кантынента і стварылі свой, асаблівы, свет папулярнай музыкі! Але варта адзначыць, што на шведскую школу аказала велізарны ўплыў амерыканскае кантры. Песня гэтага года — надрыўны поп-шэдэўр, варты заняць месцы ў топах радыё па ўсім свеце (прагноз на выхад у фінал Яўген даў да першага паўфіналу. — А.К.)

Ну, і усё гэта трэба пачуць жывым. Бо мы ж дакладна ведаем, што няма мяжы магчымасцей сучасных студыйных тэхналогій. Удачы ўсім, і ў першую чаргу — Тэа. Беларусь, наперад!..

Так, Беларусь, наперад! Нягледзячы ні на што, мы паранейшаму будзем верыць у беларускіх хлопцаў і дзяўчат, якія год за годам штурмуюць пік "Еўрабачання". У тое, што аднойчы ён акажацца заваяваны менавіта краінай "Песняроў" і "Троіцы". Верыць і... бязлітасна крытыкаваць — сам конкурс і наш удзел у ім... Вось, бачыце, як бы між іншым і мы спрагнавалі цыперашні вынік Тэа... Зрэшты, набярорся цяперашняе: да вечаровай трансляцыі форуму засталася не так шмат часу. Юра, ты ў фінале, агу?.. Тады — да перамогі!

К

О, дзе ж ты, Тэа?

EUROVISION
SONG CONTEST
DENMARK 2014

гуле самому цікава, як усё будзе, бо рэдакцыя мяне папярэдзіла, што артыкул выйдзе 10 мая. Так што кідайце у мяне камяні, калі я памыляюся, і хваліце, калі маю рацыю. Усё роўна "Еўрабачанне" — гэта шоу, і любое сур'ёзнае яго абмеркаванне ў прэсе... недапушчальнае...

Пачнём з плюсаў: самы малалікі — усяго 15 удзельнікаў — паўфінал за ўсю гісторыю "Еўрабачання". Адносна плюсам з'яўляецца і адсутнасць у нашым паўфінале відэачных фаварытаў з топ-рэйтінгу фіналу. Па маім адчуванні, паўфінал досыць слабы. Аднак прашу не прымаць гэтыя словы як прымяншэнне заслуг Тэа, калі ён выйшаў у фінал!

Аб праблемах, самай вялікай з якіх з'яўляецца практычная адсутнасць суседскага фактара. Ізраіль, Літва, Грузія і Польшча — вось, бадай, і ўсё "ураджай". Прычым Польшча — зусім непрадказальная ў год яе вяртання на конкурс. Астатнія краіны не былі заўважаны ў залішніх сістэматычных сімпатых да беларускіх удзельнікаў. Акрамя ўсяго, у нашым паўфінале з вялікай шасцёркі пануюць Вялікабрытанія, Італія і Германія. Гэта значыць, што нават хісткія надзеі на французскую памяць аб "Нармандыі-Нёман" могуць знікнуць.

І самае трапяткое — канкрэтны прагноз. Я быў бы вельмі рады пачуць у фінале Беларусь, Ірландыю, Нарвегію, Ізраіль, Аўстрыю,

падрыхтоўка Настасі Віннікавай адымала амаль увесь вольны час. Але я памыліўся: Юрась прыехаў, мы запісалі дуэт, усё прайшоў выдатна. З гэтага моманту пачалося наша знаёмства. І, натуральна, я стаў больш прыслухоўвацца да таго, што кажуць людзі пра майго знаёмага Тэа.

Музыканты аркестра пад кіраўніцтвам Міхаіла Фінберга, у якім ён спявае, адзначаюць пунктуальнасць і працаздольнасць Юры. Усе ў адзін голас запэўніваюць, што гэта самы

працэс падрыхтоўкі да "Еўрабачання" максімальна нацыянальным. З замежнікаў у камандзе — толькі рэжысёр Ціне Матулесі (Швецыя), педагог па вакале Алекс Панайі (Кіпр) ды піяр-менеджар Кэтрын Локет (Вялікабрытанія). І, на мой погляд, якраз шведская тэлеражысура і PR-падтрымка ад носьбіта англійскай мовы — гэта годныя замены айчынным спецыялістам. Хоць мой пункт гледжання за гады не змяніўся: трэба гадаваць нацыянальных

Рэйтынг ідэй з Польшчы і Расіі

Лічаныя дні застаюцца да адкрыцця новых экспазіцый у Беларускай дзяржаўнай музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, які зусім нядаўна пераехаў у новы будынак. Пакуль шырокая грамадская чаканне гэтай знакавай падзеі, звернемся да досведу нашых краін-суседак, дзе таксама на высокім узроўні ўшаноўваецца памяць ахвяр нямецка-фашысцкай агрэсіі.

Кастусь АНТАНОВІЧ

Музей Варшаўскага паўстання — адносна новы аб'ект у архітэктурным ландшафце польскай сталіцы. Плошча музея ўраджаюць: каб азнаёміцца з установай, варта правесці там ці не цэлы дзень. Пры гэтым не абавязкова наймаць экскурсавода: інтэрактыўная экспазіцыя дапаможа нават чалавеку, які слаба валодае польскай мовай. У цэнтры музея размешчана вялікая кіназала, дзе ў працоўным рэжыме трансляюцца хронікі вызвалення Польшчы ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў (пры адпаведнай замове там могуць дэманстравацца дакументальныя сцэны на розных мовах, вядома ж, ваеннай тэматыкі). Штодзень працуе ва ўстанове і падпольная друкарня, прадукцыю якой

Разлічана на турыста

можна браць на памяць абсалютна бясплатна. Да слова, друкаваныя аркушы, у якіх ці не падзённа тлумачацца драматычныя падзеі Варшаўскага паўстання, прадстаўлены амаль каля кожнага стэнда.

Здзівіла і бібліятэчнае напаўненне музея. У асобнай зале, адмыслова для гэтай установы, размешчаны вялікі кніжны збор: там можна пачытаць як унікальныя друкаваныя матэрыялы, у тым ліку ў электронным выглядзе, так і сучасныя кнігі, прысвечаныя падзеям Другой сусветнай вайны. Можна, да прыкладу, не запісаваючыся ў бібліятэку, бясплатна карыстацца камп'ютарам, падключаным да Інтэрнэту.

Не менш адметны і Цэнтральны музей Вялікай Айчыннай вайны ў Расіі, які з'яўляецца асноўнай часткай Мемарыяльнага комплексу Перамогі на Паклоннай гары ў Маскве. Цікава, што ідэя стварэння такога аб'екта выношвалася, пачынаючы з 1942 года, калі Саюз архітэктараў СССР абвясціў конкурс на лепшы праект мемарыяльнага комплексу ў гонар Перамогі. Увасобілася задума толькі ў 1995-м, калі музей быў урачыста адкрыты.

Сёння Цэнтральны музей Вялікай Айчыннай вайны і Парк Перамогі складаюць адзіны ўнікальны горадабудаўнічы ансамбль, куды ўваходзяць галоўны манумент —

142,5-метровы штык з бронзавымі барэльскамі і багінняй Перамогі Нікай, храм Святога вялікамучаніка Георгія, Мемарыяльная мячэць, Мемарыяльная синагога, Каталіцкая капліца ды іншыя помнікі.

Для ўшанавання памяці абаронцаў Радзімы, якія не вярнуліся з фронтоў Вялікай Айчыннай, у 1995 годзе ў Музеі была створана электронная Кніга Памяці. У электронным імянным каталогу запісаны імёны тых, хто загінуў, знік без веста, памёр ад ран і хвароб, атрыманых у час вайны. У аддзеле таксама захоўваецца каля 1 500 тамоў Усеагульнай Кнігі Памяці — унікальнага выдання, што сумяшчае ў сабе функцыі даведніка і мартыралога: у ім прыведзены кароткія звесткі пра лёсы мільёнаў воінаў...

К

Экспазіцыя Музея Варшаўскага паўстання.

Частина экспазіцыі ў Ілгар'е ў Цэнтральнаму музею Вялікай Айчыннай вайны ў Маскве.

Гэта назва выстаўкі ў Карэліцкім раённым краязнаўчым музеі, створанай да 70-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Яна распавядае пра бітвы Вялікай Айчыннай вайны, пра нашых землякоў — удзельнікаў гэтых бітваў. Запісы песень ваенных гадоў, плакаты і газеты таго часу ствараюць насычаны эмацыйны фон.

шпіталь. Чатыры ордэны Баявога Чырвонага Сцяга, ордэны Леніна, Суворова і Айчыннай вайны I ступені — адзнакі яго мужнасці і гераізму. У экспазіцыі ёсць фотаздымкі нашага земляка, якія дэманструюцца ўпершыню. Генерал-маёр артылерыі Аляксандр Васільевіч Трусевіч з вёскі Паланая ў ваенны час займаўся забеспячэннем караблёў і часцей марскога флоту артылерыйскай зброяй. Сярод тых, хто абараняў Маскву, былі радавыя байцы з нашага раёна: Гаўрыіл Мамончык, Барыс Заяц, Мікалай Ваўчок, Фёдар Лабозкі, Іван Сяляўка ды іншыя. На

выстаўцы ў адной з вітрын можна ўбачыць ваенныя фотаздымкі, дакументы і асабістыя рэчы ўдзельніка абароны Масквы, вызвалення Прагі і ўзяцця Берліна Мікалая Быкава. Генерал-маёр Рыгор Іванавіч Быліч з вёскі Заполле і генерал-лейтэнант Аляксандр Дзмітрыевіч Пулка-Дзмітрыеў з вёскі Вялікая Слабада ўдзельнічалі ў Сталінградскай бітве. Хартановіч Уладзімір Навумавіч, які абараняў Ленінград, пакінуў кнігу ўспамінаў “Трудные дни ленинградской блокады”, у якой распавёў пра бітву за горад. Сярод тых, хто загінуў на фронце, — паэт Алесь Мілюць з вёскі Ско-

Васіль Машчар. Загінуў у 1944 г.

Я.Лапар (справа). Загінуў у 1944 г.

“Доўгія вёрсты вайны”

З вёскі Асташын паходзіць генерал-палкоўнік Мікалай Нічыпаравіч Нагорны. У час Вялікай Айчыннай вайны ён быў начальнікам штаба супрацьпаветранай абароны краіны. Дзякуючы ягонаму баявому вопыту многія фашысцкія самалёты не даляцелі да Масквы. Адна з вітрын выстаўкі прысвечана гэтаму мужнаму чалавеку, які першыя баявы ўзнагароды і воінскае званне камбрыга атрымаў за свае арганізацыйныя здольнасці яшчэ ў Іспаніі. Наш зямляк быў узнагароджаны двума ордэнамі Леніна, ордэнамі Баявога Чырвонага Сцяга, Айчыннай вайны і Кутузава.

У самыя цяжкія дні вайны артылерыяй Заходняга фронту, які супрацьстаяў фашыстам на маскоўскім напрамку, камандаваў генерал-лейтэнант Іван Паўлавіч Камера з вёскі Малья Жухавічы. Баявы вопыт наш зямляк набываў пад час Грамадзянскай вайны і ў баях з белафінамі. Мужна змагаўся з ворагам пад Масквой. Ён ваяваў да мая 1944 года, потым трапіў у

Ветэран Пётр Яхант.

рычы, франтавы ліст якога дэманструецца на выстаўцы. На адным з фота, якое было зроблена ў Вільні ў 1937 годзе, мы бачым жыхара вёскі Зарэчча — Васіля Антонавіча Машчара з дачкой Валянцінай. У 1944-м Васіль Антонавіч загінуў на вайне. Яго дачка, Валянціна Васільеўна Лагута, якая доўгі час працавала настаўніцай матэматыкі ў Карэліцкай школе, перадала здымак з сямейнага альбома для экспазіцыі. Іосіф Раманавіч Карачан і Мікалай Раманавіч Карачан з вёскі Вірышча, родныя браты Героя Сацыялістычнай Працы Евы Раманаўны Карачан, таксама загінулі на вайне. Побач з фотаздымкамі братоў — ліст з фронту, які 11 кастрычніка 1944 года даслаў дадому Мікалай Раманавіч. У лісце ён піша: “...Шкада мне вельмі, што вам прыйшлося цяжка, але ўсё нічога... Калі я застануся жывы і здаровы ды вярнуся да вас, тады заживём па-новаму... Вайну мы спадзяёмся хутка скончыць, разбіць варожую бярогу і з перамогай вярнуцца дадому жывымі і здаровымі...”

Пра трагедыю асірацельных сем’яў сведчаць шматлікія пахавальныя лісты (“пахаронкі”), змешчаныя ў экспазіцыі.

Выстаўка “Доўгія вёрсты вайны” дае магчымасць задумацца не толькі над тым, якой цаной была здабыта перамога.

На вернісажы ў музеі прысутнічалі ветэраны працы і адзін з удзельнікаў Вялікай Айчыннай — 90-гадовы жыхар Карэлічаў Яхант Пётр Данілавіч, узнагароджаны ордэнам Айчыннай вайны I ступені, медалямі “За адвагу”, “За вызваленне Варшавы”, “За ўзяцце Берліна”.

Госці музея наведалі Залу Вялікай Айчыннай вайны, дзе створаны інтэр’ер для правядзення музейнага занятку “Партызанская школа”. Пад час яго дзеці могуць пазнаёміцца з франтавымі і партызанскімі прыказкамі, і газетамі ваенных гадоў “Раздавім фашысцкую гадзіну!” і “Партызанская дубінка”, прачытаць вершы вядомых беларускіх паэтаў, напісаныя ў час вайны, даведацца пра гісторыю стварэння песні “Свяшчэнная вайна”, паўдзельнічаць у віктарыне...

Святлана КОШУР, старшы навукова супрацоўнік Карэліцкага раённага краязнаўчага музея

Праглядаючы сямейны архіў, знайшоў пажоўклы ад часу ліст. Спачатку кінулася ў вочы дата: у левым верхнім куце ён датаваны 1 красавіка 1941 года. Акуратна разгортваю стары, складзены ў чатыры разы лісток, старанна спісаны фіялетавымі чарніламі:

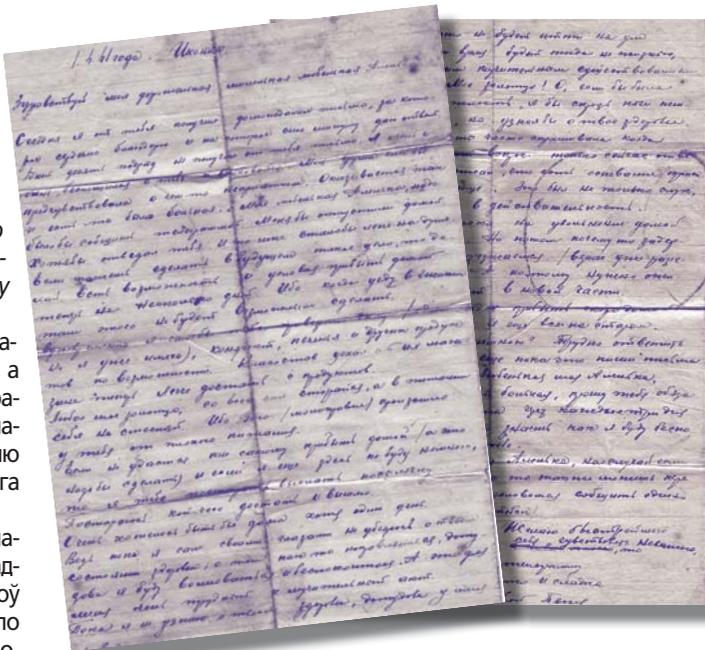
“Гісторыя кахання. Надзея вярнуцца”

“Здравствуй, моя дороженькая, миленькая, любенькая Аленка. Сегодня я от тебя получил долгожданное письмо, за которое сердечно благодарю и на которое сию минуту даю ответ...”

Кожны радок зачароўваў усё больш, а бабуля распавяла рамантычную і адначасова сумную гісторыю кахання герояў гэтага ліста.

Вольга і Пётр пазнаёміліся адно з адным ва Ушачах. Ішоў 1938 год. Гэта было каханне з першага позірку, з першай сустрэчы. Пачуцці былі такімі моцнымі, што ў хуткім часе пара сыграла вяселле. Наступным годам у сям’і з’явілася дачка Валя. Аднак клапаціцца аб ёй давалося толькі Вользе: Пятра прызвалі ў армію. Якімі доўгачаканымі і каштоўнымі сталі лісты аднаго да аднаго!

“Дней десять не получал от тебя письма. Я очень и очень беспокоился о тебе и волновался. Моя душа как бы предчувствовала что-то неприятное. Оказывается, так и есть: ты была больна...”

очень трудный и мучительный акт. Пока я не узнаю о твоём здоровье, дотудова у меня не будет душа на месте и дотудова мне ничего не будет идти в голову, ничто не будет идти на ум. Вообще для меня это время будет тогда не жизнью, а трудным, тяжёлым, мучительным существованием. Дороженькая Аленка! Моё золотце! О, если бы была бы хотя бы малейшая возможность, я бы сквозь ночи пешком пришёл к тебе, но узнал бы о твоём здоровье...”

Пётр, безумоўна, разлічваў вярнуцца. Ён прадумаў нават, як можна звязацца адно з адным на выпадак іх пераезду:

“...Есть надея скоро прибить домой. Миленькая моя Аленка, я ещё всё на старом. Много буду здесь или немного?.. Трудно ответить на этот вопрос. Но ещё пока пиши на старый адрес... Любенькая моя, дороженькая Аленка, на случай, если я быстро уеду отсюда и ты также можешь переместиться, то адреса условимся сообщать один другому через маму (Витебск).

На этом до свидания. Желаю быстрее поправления... Целую тебя крепко-крепко и сладко.

Твой Петя”.

Лёс аказаўся непрыхільным: гэта быў апошні пацалунак Пятра Вользе... Лісты больш не прыходзілі ні на стары адрас, ні ў Віцебск. Вольга пераехала ў Мазалава, бліжэй да маці.

У 1945 годзе Струнчанка Вользе Васільеўне прыйшло паведамленне аб тым, што ейны муж Струнчанка Пётр Антонавіч прапаў без вестак. Усе спробы знайсці яго, даведацца пра ягоны лёс аказаліся безвыніковымі. Але сэрца верыла ў лепшае, яно не магло паверыць у такую недарэчнасць. Ведаючы Пятра, немагчыма было ўявіць, што цэлыя чатыры гады ён мог маўчаць, што не знайшоў спосабу даслаць вестачку...

На працягу ўсяго жыцця Вольга Васільеўна захоўвала вернасць Пятру. Так і застаўся ён для яе адзіным мужам, лістамі і фотаздымкамі якога яна вельмі даражыла. Захаваліся нават гальштук і пара шаркпэтак, купленыя ў падарунак. А перад смерцю Вольга папрасіла пахаваць сябе з медальёнам на грудзях. Медальён у форме сэрца аб’яднаў іх назаўсёды...

Цыганка наважыла, што весткі аб Пятры прыйдуць надта позна: нікога з родных не застанеца. Збольшага прадказанне збылося. Мінула больш за пятнаццаць гадоў, як не стала Вольгі Васільеўны. Няма і яе дачкі Валянціны (патанула пасля заканчэння школы). У Пятра Антонавіча з блізкіх сваякоў засталася адна пляменніца. У маіх сілах захаваць Памяць. Памяць аб вялікім каханні і вернасці. Я паспрабую зноў звярнуцца ў архівы, бо з кожным днём у іх з’яўляецца ўсё больш і больш звестак аб загінулых. Магчыма, мне пашанцуе, і я змагу ажыццявіць надзею Пятра вярнуцца...

Андрэй СТРУНЧАНКА, вядучы метадыст Віцебскага АМЦНТ

- Калектыў Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь выказвае глыбокія спачуванні кансультанту юрыдычнага аддзела Міністэрства культуры Баршчэўскай Л.В. у сувязі з заўчаснай смерцю яе мужа.**
- Калектыў Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь смуткуе з прычыны смерці ПІЛІПЕНІ Яўгеніі Ніканаўны, заслужанага дзеяча культуры Рэспублікі Беларусь, кіраўніка Морацкага народнага хору Клецкага раёна, і выказвае шчырыя спачуванні яе родным і блізкім.**
- Калектыў Вялікага тэатра Беларусі выказвае шчырае спачуванне родным, блізкім і сябрам з выпадку смерці былога дырэктара творчага аб’яднання “Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета Рэспублікі Беларусь” КІРЬЕНКІ Анатоля Піліпавіча.**

У 69-ы год Вялікай Перамогі ўсе мы, як заўсёды ў гэты вясновы час, асабліва адчуваем паняцце Радзімы. З гонарам і сумам азіраемся на тыя дзесяцігоддзі, што аддзяляюць нас ад пераможнага мая 1945-га. Што б мы ні рабілі і аб чым ні думалі, у якія складаныя перыпетыі жыцця ні траплялі б — ён, той дзень, жыве ў кожным з нас, б'ецца ў сэрцы нашым, як б'ецца полымя Вечнага агню на плошчы Перамогі беларускай сталіцы...

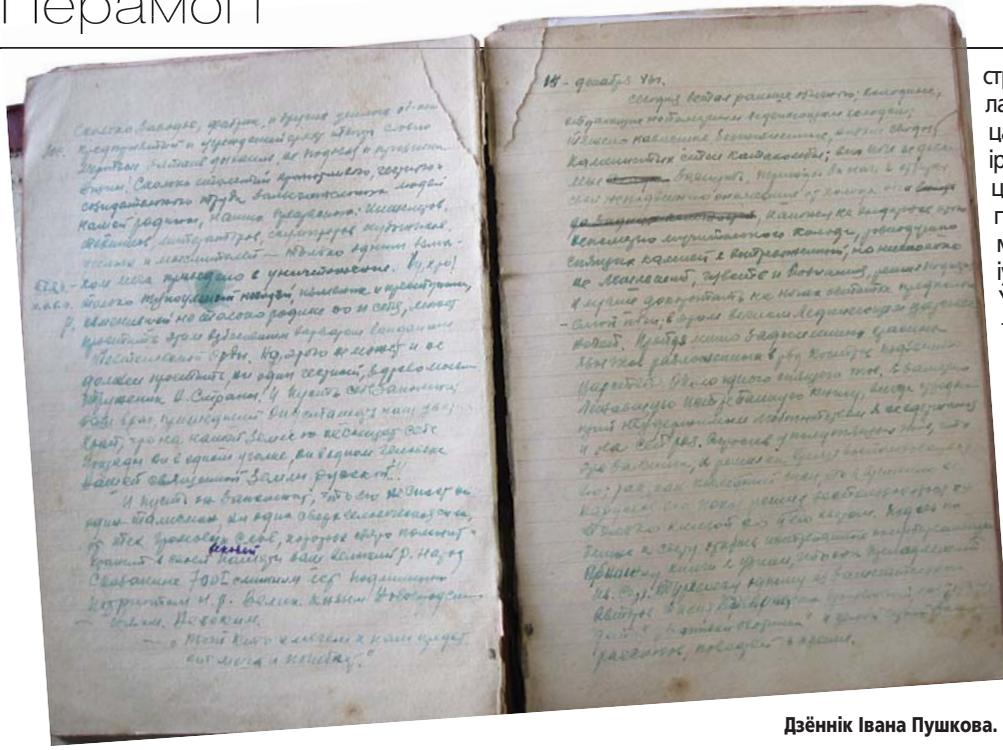
Барыс КРЭПАК

Гады ідуць, і гады выстройваюць побач салдат Вялікай Айчыннай, партызанаў, падпольшчыкаў і тых хлопцаў, што яшчэ не паспелі атрымаць атэстат сталасці, ды — ірваліся на фронт... Больш за 130 прафесійных беларускіх мастакоў са зброяй у руках змагаліся ў Чырвонай арміі, партызанскіх лясках і падполлі. Амаль усе яны былі ўдастоены высокіх баявых узнагарод. Сярод іх — Герой Савецкага Саюза, лётчык-знішчальнік М.Зялёнкін — адзін з трох герояў-мастакоў ва ўсім СССР.

Сёння з членаў БСМ у жывых засталася ўсяго дзевяць чалавек — удзельнікаў мінулай вайны, але тых, хто не дажыў да светлага мая 2014 года, мы імкнёмся не забываць, бо яны ўнеслі значны ўклад у наша сучаснае мірнае жыццё. Хаця, на жаль, бывае, што і недаравальна забываем... І такое "забыццё" мяне заўсёды хвалявала і хвалюе. А можа, гэта такая спрадзедка натуральная "рыса" людская: забываць мёртвых, каб яны "не перашкаджалі" жыць жывым? Можа, напэўна, так павялося ў чалавечым родзе: чым большая агрэсіўная бездухоўнасць у грамадстве, тым усё большае бяспамяцтва і нейкая ржа раз'ядае душы — ні спачування, ні ўдзелу, ні добрага руху сэрца... І становіцца неяк усё нема, адзінока ў мікрасвеце мастакоў-ветэранаў, якіх мы ўгадваем толькі ў дні вялікіх святаў. Вось і думаю: ці адолеем бяду, ці не абрасцём мохам, ці не страцім наша чалавечае, нацыянальнае, так ярасна ды беражліва пранесенае дзядзямі і бацькамі праз нялёгка гады маладосці і сталасці?

Ну хто, напрыклад, сёння ведае Івана Васільевіча Пушкова, якому мы прысвячаем гэты матэрыял? Ну, можа, толькі некаторыя яго калегі па пэндзлі, якіх, аднак, засталася — адзінкі. Пра моладзь я наогул маўчу. А быў чалавек гэты па-сапраўднаму ўнікальны. Яго я шмат гадоў вельмі добра ведаў, сябраваў з ім, бо Іван Васільевіч был не толькі добрым пейзажыстам-лірыкам, але і чалавекам з шырокай душой ды найбагацейшым сэрцам. У свой час ён на Гродзеншчыне лічыўся лепшым мастаком, выстаўляўся на найбуйнейшых выстаўках краіны і замежжа, быў заслужаным работнікам культуры Беларусі, чвэрць стагоддзя кіраваў Гродзенскай абласной арганізацыяй Саюза мастакоў БССР. Шмат разоў прыязджаў да мяне ў гасці ў Мінск, а я — да яго ў Гродна...

Кавалер шматлікіх ордэнаў і медалёў, у тым ліку чатырох ордэнаў Айчыннай вайны, ён, гвардыі старшы лейтэнант, напрыканцы 1944-га быў прадстаўлены да звання Героя. Але ў апошні момант атрымаў ордэн Баявога Чырвонага Сцяга. Маўляў, Зорка Героя наступнай узнагароды будзе. Але вайна ўжо набліжалася да фінала. Так што — трошкі не паспеў, хаця скончыў свой баявы шлях артылерыста і разведчыка ў Празе. А пачынаў яго, гэты шлях, 22 чэрвеня 1941-га. Адступленне з пагранічнай ракі Прут, бітва за Крым, Малая Зямля, Новарасійск,

Дзёнік Івана Пушкова.

стромкімі стваламі дрэў і, быццам звар'яцелы, ірвецца і калоціцца змоклымі палотнамі намёта, дзе стаіў мой штаб. У цэнтры намёта — трафейная нямецкая печ, і кожны імкнецца падсесці бліжэй і працягнуць да яе рукі. А вакол несупынна працуе цяжкая артылерыя з таго ды іншага боку. Зямля, быццам у ліхаманцы,

біліся да цэнтра, і зараз я са сваім штабам знаходжуся ў кватэры шведскага пасаляства, і ў гонар пераможнага свята вясны п'ём 100-гадовыя віны іншаземных марак...

2 мая 1945 г.

Прыкладна а 12-й гадзіне прайшла чутка аб капітуляцыі Берлінскага гарнізона, а крыху пазней — аб капітуляцыі Германіі. Божа мой! Няўжо канец вайне? Не, у гэта цяжкая паверыць... А 15-й гадзіне — па ведамленне па радыё (падслухалі мае радысты) аб капітуляцыі Берлінскага гарнізона. Ура! Ізноў звон кілішкаў і шыпенне пеннага віна! Слава табе, савецкі салдат!

3 мая 1945 г.

З Берлінам скончана. Сёння мы вялі бой за Берлін на паўночна-заходняй ускраіне, вызвалілі адзін буйны заводскі раён. А 17-й гадзіне з чырвонымі сцягамі праехалі па берлінскіх вуліцах. Некаторыя

Дайсці да Берліна

Іван Пушкоў (справа) з таварышамі-аднапалчанамі. 1945 г.

Украіна, вызваленне Беларусі, операцыя "Баграт'ён", Прыбалтыка, Усходняя Прусія, Польшча, Берлін — вось асноўныя этапы яго ваенных паходаў.

Івана Пушкова даўно няма з намі (памёр у 1986 годзе), але засталіся яго цёплыя праніклівыя пейзажы, а яшчэ — тры ўнікальныя ваенныя дзёнікі (1942 — 1945), якія ён незадоўга да смерці падарыў мне разам з папкай сваіх франтавых замалёвак. Уласна, гэта не столькі дзёнікі ў іх вузкім разуменні, колькі роздумы аб жыцці, прыродзе, паэзіі, філасофіі, гісторыі. Ва ўсе гэтыя "аўтарскія адступленні" арганічна ўведзены падрабязныя апісанні баёў і ваеннага побыту, непасрэдна звязаныя з асобай аўтара.

У 2009 годзе наша газета друкавала некаторыя часткі з гэтых дзёнікаў (гл. "К" №№ 7, 8, 9). Зараз увазе чыгача мы прадставім яшчэ некалькі фрагментаў, звязаных менавіта з зімовымі баямі 1945-га ва Усходняй Прусіі ды некаторымі днямі апошняй агнявой пераможнай "берлінскай вясны".

"23 студзеня 1945 г. Усходняя Прусія.

Учора наш дывізіён паходнай калонай прайшоў па яшчэ дымных вуліцах Гумбінена. Паўсюдна — груды бітай цэгля, шкла, шчэбеню, дроту з тэлеграфных ступоў, знявечаных аскепкамі... Спыніліся на паўднё-

ва-ўсходнім баку ад вузла абароны праціўніка — Інстэрбурга. Чакаем загаду. Амаль за 20 кіламетраў ад нас — вайна ў разгары: гараць фальваркі, гаспадарчыя двары і маёнткі. Па лясках, па дарогах і гарадах блукаюць бяздомныя жывёлы. У горадзе стаіць фісгармонь, а побач з ёй салдаты развялі вогнішча. З падвалаў выходзяць першыя рускія людзі — арлоўскія, смаленскія, ленынградскія. Тры гады ў журбе па сваёй радзіме пакутавалі яны ў нямецкай няволі. Збіраюць няхітрыя пажыткі і на каровах, запрэжаных у сані, накіроўваюцца на ўсход...

13 лютага 1945 г.

Сёння войскі 2-га і 3-га Украінскіх франтоў узялі Будапешт. А на нашым накірунку ідуць кровапралітныя баі. Праціўнік упарта супраціўляецца. Асабліваю актыўнасць выяўляе цяжкая артылерыя ворага. Снарадамі ўзрыты кожны метр зямлі. Сёння артабстрэл быў зроблены па маёй штаб-кватэры: двух кухараў параніла, аднаго салдата забіла, забіла чатырох коней. Атрымаў загад змясціць баявы парадак. Да сыходу дня нашы пяхотныя часткі прасунуліся наперад да Грох-Лабенена.

14 лютага 1945 г.

Жорстка шумяць устрывожаныя лютаўскім ветрам і непагадзю, злосна насупіўшыся, цёмна-зялёныя хваіны гіганцкага лесу. Пранізілівы вецер расхрыстана гуляе між

дрыжыць цэлымі суткамі. Па леме носяцца з боку ў бок напужаныя ласі, козы, алені. Праходзяць цэлыя калоны вызваленых з нямецкага палону грамадзян...

25 красавіка 1945 г. Паўднёвая ўскраіна Берліна.

Сёння нашы часткі (1-ы Украінскі і 2-і Беларускі франты) у паўночна-заходнім раёне Патсдама скончылі поўнае акружэнне Берліна. 3-і Беларускі фронт скончыў вызваленне Земландскага паўвострава і завалоўдаў (апошнім!) буйным портам і крэпасцю Пілау. Як змяняюцца падзеі! Бо трэба толькі ўзгадаць лета 41-га і 42-га гадоў і параўнаць з цяперашняй вясной: баі ў прадгор'ях Каўказа, на Волзе, Кубані — і зараз на вуліцах Берліна! Гонар і слава табе, наш Салдат!!!

1 мая 1945 г.

Сёння адзін з самых шчаслівых дзён! Першага мая мы сустракаем у сталіцы Германіі. Паўсюдна на ўсіх вуліцах з вокнаў дамоў — сцягі, якія вывесілі жыхары як сімвал скаронасці перад намі, пераможцамі. Несупыннай плынню ідуць калоны палонных і мірных грамадзян многіх краін. Вяртаюцца і грамадзяне немцы ў свае кватэры. Надзвычай шматнацыянальны ты, Берлін! Каго толькі ні сустранеш на тваіх шчыльных і задымленых вайной вуліцах... Сёння трэці дзень як мы вядзем баі за Берлін. 3 ускрыку мы ўжо пра-

З франтавых дзёнікаў артылерыста Пушкова

немцы нават віталі нашы войскі. Паўсюдна вывешаны чырвоныя і белыя сцягі. На вуліцах, бліжэй да цэнтра, ужо ідзе ўборка. Адчыняюцца крамы. Людзі стаяць у чэргах. Дзіўна, на адным прыпынку сталы немец зладзіў нам цэлы канцэрт. Мы пачаставалі яго вінном. Ён у знак падзякі со словамі "Рот фронт!" і "Гітлер капут!" пусціўся ў скокі!..

4 мая 1945 г.

Начавалі ў лесе на паўднёвай ускраіне горада. А 8-й гадзіне выехалі на поўдзень. Праехалі знаёмыя мясціны мінулых баёў: Кассен, Любек, Фінстэрвальдз. На паўднёвым захадзе ад Барута зрабілі прыпынак. Потым едзем у накірунку Дрэздэна, а адтуль — бог яго ведае, ёсць чуткі, што ў Чэхаславакію. Куды б ні ехаць, дзе б ні ваяваць — толькі б хутчэй скончыць з гэтай доўгай бойкай!..

5 мая 1945 г.

Імчым па аўтастрадае Берлін — Брэслау — Дрэздэн. Дарога забіта ў тры рады бясконцай плыняй машын, тэхнікай і людзьмі. Савецкімі людзьмі, якія ўсталывалі сцяг Перамогі над Берлінам. Я еду ў трафейнай машыне былога турэцкага паша. Некаторыя хлопцы сумуюць, што так мала давялося пабыць у Берліне..."

Далей дзёнік абрываецца. Наступныя запісы зроблены ў снежні 1945 г. у мірным Гродне...

МУЗЕЙ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 327 45 62.

Экспазіцыі:

- Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст.
- Мастацтва Беларусі XIX — пач. XX стст.
- Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст.
- Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст.
- Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.

Выстаўкі:

- Вялікая імператарская карона Расійскай імперыі (рэпліка, выкананая майстрамі ювелірнай групы "Смаленскія брыльянты") — да 25 мая.
- Творы старажытнарусыкага ліцавога шыцця "Жывапіс іголкай" — да 25 мая.
- Выстаўка аднаго твора — габелена "Падрыхтавацца Волкаву!" На зборах" Ігара Уласава — да 25 мая.
- Выстаўка "Дзесяць стагоддзяў мастацтва Беларусі" — да 10 ліпеня.

- Выстаўка "О спорт, ты — мір!" — да 25 мая.
- Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь:

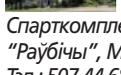
МУЗЕЙ

"ДОМ ВАНЬКОВИЧАЎ"
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
І-Й ПАЛОВАХ XIX СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 327 88 78.

Пастаянныя экспазіцыі:

- "Інтэр'еры дваранскай сядзібы".
- "Жыццё і творчасць Валенціны Ваньковіча".
- "Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст."

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА
НАРОДНАГА МАСТАЦТВА
Ў В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён.
Тэл.: 507 44 68.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Персанальная выстаўка майстра разьбы па шкарлупіне яйка Аляксандра Рыжэўскага — да 2 чэрвеня.

МУЗЕЙ В.К. БЯЛЫНЦАГА-
БІРУЛІ Ў Г. МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37.
Тэл.: (8-0222) 22 48 87.

Экспазіцыя "Культура
1-й пал. XIX ст."НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Парыжскай камуны, 1.
Тэл./факс: 334 11 56.

- 11, 12 — "Лебядзінае возера" (балет у 3-х дзях) П.Чайкоўскага. Пачатак а 19-й.
- 11 — Вечар оперных дуэтаў — Музычныя вечары ў Вялікім (Камерная зала імя Л.П. Александровскага). Пачатак у 19.30.
- 13 — "Травіята" Дж. Вердзі.
- 14, 15 — "Шчаўнунок, або Яшчэ адна каляндная гісторыя" (балет у 2-х дзях) П.Чайкоўскага.
- 16 — "Турандот" (опера ў 3-х дзях) Дж.Пуччыні.

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 327 43 22.

Экспазіцыі:

- "Старажытная Беларусь".
- "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".
- "Банк БелВЭБ: новае жыццё нацыянальных скарбаў".
- Выстаўка "Іосіф Гашкевіч — дыпламат, вучоны-арыенталіст (да 200-годдзя з дня нараджэння)" — да 25 мая.
- Выстаўка "Галаграфія-2014. Мінск" — да 6 ліпеня.

ДОМ-МУЗЕЙ І З'ЕЗДА РСДРП

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўка, прысвечаная спартыўнай тэматыцы, "Сектар". 3 9 па 25 мая музей працуе да 21-й гадзіны.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ
МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК
"НЯСВІЖ"

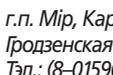
г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19. Тэл.: (8-01770) 2 06 60, 2 06 02; + 37529 551 80 51, +37529 190 31 49.

Палацавы ансамбль:

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўкі:
- Выстаўка "Народныя лялькі-абярэгі".
- Выстаўка "Беларусь сакральная" — да 27 ліпеня.

Ратуша:

Пастаянная экспазіцыя.

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС
"МІР"

г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць.
Тэл.: (8-01596) 2 82 91, (8-01596) 2 82 70.

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстаўка фатаграфій "Мір стары — Мір новы".
- Слановая зала
- Выстаўка з прыватнай калекцыі і.Сурмачэўскага "Дух часу і раскошы: мода і стыль 1820 — 1920-х гадоў" — да 31 мая.
- Паўночна-ўсходняя вежа
- Выстаўка работ Дзмітрыя Імшары "Уніяцкія храмы Беларусі" — да 15 чэрвеня.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-
МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ
ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5.

Тэл.: 294 91 96.

Экспазіцыя:

- "Якуб Колас. Жыццё і творчасць".
- Інтэрактыўная гульня "Таямніцы дома Песняра".
- Тэатралізаваныя экскурсіі па казках, апрацаваных Якубам Коласам для школьнікаў малодшага ўзросту.
- Акцыі:
- "Самы лепшы дзень" (Дзень нараджэння ў музеі).
- "У дзень вяселля — у музей!" (па папярэдняй дамоўленасці).
- Музейная творчая майстэрня (майстар-клас па вырабе цацак з салёнага цеста).
- Выстаўкі:
- Выстаўка "Спорт у жыцці сям'і Міцкевічаў" — 25 мая.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ
МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4.
Тэл.: 327 78 66.

Экспазіцыя:

- Пастаянная экспазіцыя "Шляхі" з праглядам роліка ў 3D-фармаце і інтэрактыўнай зонай для дзяцей
- "Хлопчык і лётчык", галаграфічным тэатрам.
- Інтэрактыўны музейны праграма "У пошуках папараць-кветкі", "Вячоркі" для ўсіх катэгорый наведвальнікаў.
- Выстаўка:
- Выстаўка "Будзь ЯК: Янка Купала і стыль" — да 27 мая.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ГОРАДА
МІНСКА

г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10.

- "Back in BSSR / Ізноў у БССР" (савецкі плакат 1940 — 1980-х гг., прадметы матэрыяльнай культуры) — да 14 верасня.
- Філіялы Музея гісторыі горада Мінска:
- МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ МІХАІЛА САВІЦКАГА

г. Мінск, пл. Свабоды, 15.
Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыі:

- "Мінск губернскай дваранскай побыт".
- "Мастак. Грамадзянін. Герой". Прысвечана Герою Беларусі, народнаму мастаку Беларусі, ганароваму грамадзяніну г. Мінска Міхаілу Савіцкаму.
- Выстаўка:
- Выстаўка керамікі, шкла, тэкстылю "Art Decorative impress" — да 15 мая.
- МІНСКАЯ ГАРАДСКАЯ РАТУША

г. Мінск, пл. Свабоды, 2а.
Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыя:

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ
ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7.

- Тэл./факс: 327 60 81.
- 10, 11 — "Пан Тадэвуш" А.Міцкевіча.
- 15 — "Хам" (нёманскі міф) Э.Ажэшка.
- 16 — "Мантэзі і Капулеці" (Міжнародны фестываль тэатраў лялек) У.Шэкспіра.
- 17 — "Паўлінка" Янкі Купалы.
- На Малой сцэне Канцэртнай залы "Мінск"
- 15 — "Старомодная камедыя" А.Арбузава.

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЙ РЭСПУБЛІКІ
БЕЛАРУСЬ "РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР
БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ""Мінск у
гістарычнай прасторы.
Картаграфічны кабінет".ФЛІГЕЛЬ ЛОШЫЦКАГА
СЯДЗІБНА-ПАРКАВАГА
КОМПЛЕКСУ

г. Мінск, праезд Чыжэўскіх,
10. Тэл.: 285 18 86.

Экспазіцыя:

- "Кола часу" — прадметы гарадской і сялянскай культуры к. XIX — с. XX стст.
- ГАРАДСКАЯ МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ ТВОРАЎ Л.Д. ШЧАМЯЛЁВА

г. Мінск, пр-т Ракасоўскага,
49. Тэл.: 291 16 76.

Экспазіцыі:

- "Жыццёвы і творчы шлях народнага мастака Беларусі Л.Шчамялёва".
- Выстаўка "Вандроўка", да Сусветнага дня чамадана, — да 17 мая.

ГОМЕЛЬСКИ ПАЛАЦАВА-
ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4.
Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка палаца
Выстаўкі:

- Упершыню на Беларусі!
- "Цмокі і васковыя фігуры" (скульптуры драконаў і герояў фэнтазі, а таксама гістарычныя персанажы царскай сям'і Раманавых) — да 29 чэрвеня.
- "Спадарыня Лялька" (выстаўка работ майстроў аўтарскай лялькі з Мінска, Магілёва, Гродна, Гомеля і Вільнюса) — да 11 мая.
- Выстаўка карлікавых дрэў "Бансай — музыка, застылая ў веці" — да 21 чэрвеня.
- Выстаўка арыгінальных дакументаў, фатаграфій, прадметаў з фондаў музея "Гомельскай палацава-паркава ансамбль", што апаўвадаюць гісторыю перыяду існавання Гомельскай губерні ў 1919 — 1926 гг., "Гомельская губерня — 95".
- Міні-выстаўка "Пячаткай княжацкай пасланне замацаваўшы..." (пячатка са знакам Рурыкавічаў).
- Выстаўка насякомых "Скульптуры прыроды" — да 11 мая.
- Выстаўка "Светлае Хрыстова Уваскрэсенне" — да 11 мая.
- ART-ВАЯЖ "Музеі свету ў Гомельскім палацы" — толькі 17 мая.
- Экспазіцыі:
- "Культавыя прадметы" ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).
- "Загадкавыя фантазіі мора" (грот палаца).
- Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.

"Чырвоная
гасцеўня"."Зала ўрачыстых
прыёмаў".

- Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея (цокаль паўднёвай галерэі).
- "Старажытная гісторыя Гомельшчыны" (археалагічная экспазіцыя).

г. Ліда, вул. Перамогі, 37а.
Тэл.: (8-0154) 53 50 64.

Экспазіцыя:

- "Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы".
- Выстаўкі:
- "Створаныя эпохай Румянцава" (літаратурная выстаўка 2-й пал. XVIII — 1-й чвэрці XIX стст. са збору графа М.П. Румянцава).
- "Класікі беларускага мастацтва".
- Паўночнае крыло палаца
- Экспазіцыя:
- "Свет звяроў Гомельшчыны".
- Выстаўкі:
- Куток жывых экзатычных рэптылій.
- Зімовы сад
- Свет субтрапічных раслін і жывёл.

ГРОДЗЕНСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ
МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ РЭЛІГІ

г. Гродна, вул. Замкавая, 16.
Тэл.: (8-0152) 74 25 13.

Экспазіцыі:

- "Рэлігія і культура ў Беларусі" (ад старажытных часоў да XXI ст. — архаічныя вераванні, хрысціянскія канфесіі, іслам, іудаізм).
- "Эпоха. Час. Будынак" (гісторыя палаца, у якім размешчаны музей, сямейныя традыцыі і каштоўнасці XIX — пач. XX стст.).
- Выстаўкі:
- "Вестачка да свята" (віншавальныя паштоўкі канца XIX — пачатку XX стагоддзя) — да 15 мая.
- "Вялікдзень — крыніца радасці" — да 25 мая.

ГОМЕЛЬСКИ АБЛАСНЫ
МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5.
Тэл.: (8-0232) 77 60 60.

- Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.
- Пастаянная выстаўка тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.
- На тэрыторыі працуе пнеўматычны цір.
- "Музей крыміналістыкі".
- "Захоўваючы прымяжам" (новыя паступленні ў музейны збор за 2013 —

2014 г.) — да 6 чэрвеня.

■ Лакальная экспазіцыя
"Ваенна-санітарны вагон"

— да 30 верасня.

ЛІДСКІ ГІСТОРЫКА-
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ

г. Ліда, вул. Перамогі, 37а.
Тэл.: (8-0154) 53 50 64.

Экспазіцыя "Прырода
Лідчыны".

- Выстаўкі:
- "Вядзём пачатак свой ад Гедыміна..."
- "Прадметы побыту к. XIX — пач. XX стст."
- Выстаўка адной карціны "Партызаны".
- "Прывітанне, ранейшая Ліда!"
- "Музейна-вобразная зала "Хрушчоўка-60".
- Турыстычна-пазнаваўчая праграма "Праз вякі, праз стагоддзі" ў Лідскім замку.
- У рамках праекта "Выток Нёмана — выток духоўнасці" выстаўка калектыўнай творчасці "Абуджэнне".
- Выстаўка дэкаратыўна-прыкладной творчасці А.Чуўюравай (Сярка) "Частка маёй душы".
- "Вайны свяшчэнныя старонкі" — выстаўка, прысвечаная Вялікай Перамозе.
- Фотавыстаўка С.І. Котава "Праўнікі Перамогі".

ГАЛЕРЭІ

"УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"

г. Мінск, пл. Кастрычніцкая, 1.
Тэл.: 327 26 12.

- Выстаўка работ студэнтаў кафедры народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва БДУКІМ, лепшых са створаных за апошнія дзесяць гадоў, "Творчасць.by" (кераміка, габелен, батык, лямцаванне, ткацтва) — да 17 мая.

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск, вул. Казлова, 3.
Тэл./факс.: 288 15 49.

- "Лабірынты жанру" (жывапіс) — да 15 мая.
- "Арэна — Беларт" — да 18 мая.
- Маладзёжная выстаўка — да 25 мая.
- Персанальная выстаўка Г.Гаровой — да 25 мая.
- Праект "FORTEПроун — Дырэкторыя Авангарда" — да 25 мая.

УВАГА!

ІДЗЕ ПАДПІСКА - 2014
НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА"

ІНДЫВІДУАЛЬНЫ ІНДЭКС — 63875
ВЕДАМАСНЫ ІНДЭКС — 638752

ШТОТЫДНЁВАЯ
МАСАВА-ПАЛІТЫЧНАЯ
ГАЗЕТА

Выдаецца з кастрычніка
1991 года

Заснавальнік —
Міністэрства культуры
Рэспублікі Беларусь
Рэгістрацыйнае
пасведчэнне № 637,
выдадзена
Міністэрствам інфармацыі
Рэспублікі Беларусь

Галоўны рэдактар —
Сяргей Сяргеевіч ТРАФІЛАЎ

Рэдакцыя

Рэдактары аддзелаў:
Канстанцін АНТАНОВІЧ,
Надзея БУНЦЭВІЧ,
Барыс КРЭПАК,
Яўген РАГІН,
Ілья СВАРЫН
Аглядальнікі рэдакцыі:
Дар'я АМЯЛЯКОВІЧ,
Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ
Спецкарэспандэнты:
Пётр ВАСІЛЕЎСКІ,
Алег КЛІМАЎ,
Вольга НАВІЦКАЯ
Загадчык аддзела
фоталіюстрацый —
Юрый ІВАНОЎ
Мастацкі рэдактар —
Наталля ОВАД
Карэктар —
Інга ЗЕЛЬГІС

Адрас рэдакцыі:
220013, Мінск,
пр. Незалежнасці, 77.
Пакоі 16-28, 94-98,
чацвёрты паверх.

Тэлефоны:
(017) 290 22 50,
(017) 286 07 97,
(017) 334 57 23
Тэлефон-факс:
(017) 334 57 41
Рэкламны аддзел:
тэл. (017) 334 57 41

www.kimpress.by
E-mail: kultura@tut.by

Аўтарскія рукапісы
не рэцэнзуюцца
і не вяртаюцца.
Аўтары допісаў у рэдакцыю
паведамляюць сваё
прозвішча, поўнаснае імя
і імя па бацьку, пашпартныя
звесткі (нумар пашпарта, дату
выдачы, кім выдадзены
пашпарт, асабісты нумар),
асноўнае месца працы,
зваротны адрас.
Меркаванні аўтара могуць
не адпавядаць пункту
гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць
за дакладнасць матэрыялаў.
*Матэрыял на правах
рэкламы.

"Культура", 2014.
Індэкс 63875, 638752
Рознічны кошт —
па дамоўленасці.
Наклад 6449
Падпісана ў друк
07.05.2014 у 20.30
Замова 1957

Дзяржаўнае прадпрыемства
"Выдавецтва "Беларускі Дом
друку". ЛП № 02330/0494179 ад
03.04.2009. пр. Незалежнасці, 79,
220013, Мінск.

Выдавец —

Рэдакцыяна-
выдавецкая ўстанова
"Культура і мастацтва"
220013, Мінск,
пр. Незалежнасці, 77.
Пакоі 16-28, 94-98,
чацвёрты паверх.

Прыёмная: (017) 290 22 50.
Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35

QR-код:

9 8771994 478007 1 4019